

EVALUATIE PROVINCIALE SUBSIDIE NATIONAAL PARK ZUID- KENNEMERLAND

*Sector Onderzoek &
Informatie*

27-09-2017

Gideon Ravesteijn
ravesteijng@noord-holland.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Inleiding	8
Doel van de evaluatie	8
Te beantwoorden onderzoeksvragen.....	8
Aanpak en onderzoeksverantwoording	9
Leeswijzer	9
1. Reconstructie van beleid en uitvoering.....	12
1.1 De beknopte geschiedenis.....	12
1.2 Het provinciale beleid.....	13
1.3 De organisatie van het nationaal park.....	14
1.3.1 Het Overlegorgaan	14
1.3.2 De Stichting Ondersteuning Overlegorgaan.....	16
1.3.3 De Adviescommissie	16
1.4 De werkzaamheden van het nationaal park.....	16
1.4.1 De kernactiviteiten van het park.....	16
1.4.2 Het Beheer en Ontwikkelplan 2014-2024	16
1.4.3 De uitvoering	18
1.5 De provinciale inzet	20
1.5.1 De provinciale subsidie.....	20
1.5.2 De Secretaris van het Overlegorgaan.....	20
1.5.3 De bestuurlijke lijn.....	21
1.6 Recente ontwikkelingen	21
1.6.1 Nationale parken van Wereldklasse (NPW)	21
1.6.2 De toekomst van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.....	22
2. Analyse van de interviews	24
2.1 De provinciale subsidie is nuttig en nodig	24
2.2 Het draagvlak bij de betrokken partijen is groot.....	24
2.3 De samenwerking verloopt steeds beter	25
2.4 Er zijn onvoldoende middelen voor voorlichting en educatie.....	26
2.5 Er is sprake van een kwetsbare parkorganisatie	26
2.6 Het nationaal park heeft goed zicht op de eigen tekortkomingen	27
2.7 Er is sprake van verschillende inzet	27

2.8 Het nationaal park vindt onvoldoende de weg binnen de provincie	28
2.9 De provincie heeft gekozen voor een nieuwe rolinvulling	28
3. Benchmark met de andere duingebieden van Noord-Holland	30
3.1 Recreatie.....	30
3.1.1 Bezoekersaantallen en bestedingen	31
3.1.2 Waardering.....	32
3.2 Natuur.....	33
4 Conclusies en aanbevelingen.....	36
4.1 De effectiviteit van de subsidie	36
4.2 Het nut en de noodzaak van de subsidie.....	37
4.3 Het draagvlak en de samenwerking binnen het nationaal park.....	37
4.4 De stand van zaken van de uitvoering.....	37
4.5 De samenwerking tussen provincie en nationaal park.....	38
4.6 De benchmark.....	39
Gebruikte bronnen	40

BIJLAGEN

Bijlage 1 Interviews.....	42
Bijlage 2 beheerders Noord-Hollandse duingebieden	43
Bijlage 3 Uitvoeringsprojecten verdrogingsbestrijding	44
Bijlage 4 Samenstelling interne begeleidingsgroep.....	48
Bijlage 5 Samenstelling Overlegorgaan en Adviescommissie.....	49
Bijlage 6 Stand van zaken Beheer en Ontwikkelplan 2014-2024	50

Samenvatting

In welke mate draagt de Provincie Noord-Holland effectief bij aan de uitvoering van het Nationaal park Zuid-Kennemerland en hoe effectief is de jaarlijkse boekjaarsubsidie?

Dit rapport beantwoordt deze vraag in evaluatieve zin, door het beleid en de uitvoering te analyseren, door gesprekken met sleutelfiguren binnen het samenwerkingsverband en met betrokkenen binnen de provincie. Daarnaast is een benchmark uitgevoerd. Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland is een vrijwillig samenwerkingsverband bestaande uit 14 verschillende partijen om de doelen van het nationaal park tot uitvoer te brengen.

Deze evaluatie van de jaarlijkse boekjaarsubsidie is onderdeel van het door GS vastgestelde Evaluatieprogramma Subsidies 2017. De evaluaties uit dat programma richten zich op de doeltreffendheid van de verleende subsidies.

De hoofdconclusie van deze evaluatie is dat de jaarlijks verstrekte boekjaarsubsidie een logisch gevolg is van het provinciaal beleid en dat aannemelijk is gemaakt dat deze subsidie concreet bijdraagt aan de doelen van provincie zoals vastgelegd in de Agenda Groen 2013. Er is in de praktijk sprake van een aantoonbare meerwaarde van het nationaal park, vooral in de goede samenwerking tussen gemeenten en natuurbeheerders en bij de snelle uitvoering van de projecten. Ook is er sprake van een breed en noodzakelijk geacht draagvlak bij de betrokken partijen. De ondersteuning vanuit de provincie met subsidie en capaciteit wordt door de partijen zeer gewaardeerd en wordt als onmisbaar gezien.

Hoewel de boekjaarsubsidie aantoonbare meerwaarde heeft voor de samenwerking, is deze echter slechts ten dele effectief op de gestelde provinciale doelen voor het onderdeel 'Betrekken bij het Groen' uit de Agenda Groen 2013. In de agenda gaat het de provincie om het vergroten van de bewustwording voor de natuur en het meer betrekken bij de natuur. De hoofdoorzaak van de verminderde effectiviteit is het niet optimaal en volledig kunnen uitvoeren van de voorgenomen voorlichting- en educatie activiteiten vanwege de beperkte financiële middelen en capaciteiten bij het nationaal park. Zo blijft het moderniseren van de communicatie richting mobiele toepassingen noodgedwongen deels achterwege, zijn de te gebruiken lespakketten in kwantitatieve en kwalitatieve zin onvoldoende op orde en worden veel van de activiteiten door vrijwilligers uitgevoerd zonder professionele begeleiding. Ook het benodigde relatiebeheer met de scholen komt onvoldoende van de grond.

Ook zijn, door de beperkt beschikbare middelen, tal van voorgenomen activiteiten, projecten en processen uit het Beheer en Ontwikkelplan 2014-2024 door het Overlegorgaan geprioriteerd en vooralsnog 'on hold' gezet. Zo wordt het plan om meer aandacht te besteden aan de cultuurhistorie van de duinen en de landgoederen belangrijk gevonden maar is dit project 'on hold' gezet. Het provinciale standpunt uit 2013 dat nieuwe, extra middelen bij derden of bij de andere partners gevonden moeten worden, heeft tot nu toe niet concreet geresulteerd in extra middelen op structurele basis. Daartoe zijn wel inspanningen gepleegd, maar de bezuinigingen bij de partijen in het veld in de afgelopen jaren hebben daarin een negatieve rol gespeeld. Wel is er voor verschillende nieuwe projecten extra geld op projectbasis beschikbaar gekomen, dankzij de inspanningen van het nationaal park en de partners.

Provinciale Staten hebben verder in de Agenda Groen 2013 vastgesteld dat de provinciale rol gericht is op het meer zelfstandig laten functioneren van de nationale parken. Uit de evaluatie blijkt dat de partners nu een te afstandelijke rol ervaren. Ook wordt de noodzakelijke schakel tussen provincie en nationaal park gemist. Beleidsmatige betrokkenheid van de provincie bij het nationaal park wordt door hen belangrijk

gevonden. Met name voor de bestuurlijke, beleidsmatige en regionale aspecten wordt de provinciale rol gemist. Als voorbeelden zijn genoemd de vraagstukken rond de schaalvergroting, de nieuwe plannen in de omgeving die de belangen van het nationaal park raken en de beperkte contactmomenten met de betrokken bestuurder. De provincie geeft daarentegen aan dat het nog steeds altijd mogelijk is om over van belang zijnde kwesties van gedachten te wisselen en neemt daarin een 'open' houding aan. Zo heeft de provincie de afgelopen jaren juist extra geïnvesteerd in de drie natuurbruggen.

Door een opstapeling van verschillende oorzaken is het nationaal park de afgelopen periode in moeilijke tijden beland door bezuinigingen, wisselingen in bezetting, vacatures voor voorzitter en secretaris en beperkte uitvoeringscapaciteit. Gelukkig vormt PWN een sterke partner en constante factor. De rol en betekenis van het nationaal park als 'projectenmachine' is het laatste jaar aantoonbaar afgenomen. Dat wordt jammer gevonden. Het nationaal park ervaart tevens een aantal concrete externe knelpunten. Zo is er onzekerheid over de schaalvergroting van het nationaal park, de jaarlijks te ontvangen subsidie, de positie in MRA-verband en zijn er zorgen over de toenemende recreatiedruk op de duinen. De provincie heeft altijd de bereidheid gehad om hierover het gesprek aan te gaan. Dat wordt echter niet zo gevoeld bij de partners en de voorzitter als het om de parkkwesties gaat.

Aanbevolen wordt de effectiviteit te vergroten door allereerst te onderzoeken wat de precieze omvang is van het (jaarlijkse) tekort voor voorlichting en educatie en wat daarbij de mogelijkheden zijn voor extra financiering en extra capaciteiten bij de partners. Aanbevolen wordt dat de provincie hierin het voortouw neemt gelet op de urgentie en actualiteit en nu de functies van voorzitter en secretaris vacant zijn. Neem vervolgens als provincie, op basis van deze informatie en het brede perspectief, een nader besluit over het wel/niet verhogen van het subsidieplafond. Biedt het nationaal park in ieder geval een meerjarig perspectief over de voortzetting van de ondersteuning. Versterk daarnaast op korte termijn de beleidsrol van de provincie bij het Nationaal Park en biedt een oplossing voor de ontbrekende schakel tussen park en provincie. Er zijn tal van regionale ontwikkelingen die indirect van invloed zijn op het nationaal park zoals recent met de zgn 'Buitenpoorten' waarbij bezoek aan het nationaal park extra gestimuleerd wordt, de kwesties rond de schaalvergroting en de toekomst van het park. Optimaliseer de provinciale rol in structurele zin en toon ook bestuurlijke betrokkenheid en waardering. Maak het nationaal park duidelijk 'dat de deur altijd open staat'. Ga in breder verband in gesprek met het nationaal park hoe zij geholpen kunnen worden bij een nieuw elan en nieuwe koers op termijn zodat het park weer de mogelijkheid heeft om spraakmakend te worden en de toenemende bezoekersaantallen het hoofd te bieden. Ga in overleg om de concrete knelpunten te bespreken en zo mogelijk tot een oplossing te brengen. Verken tenslotte in de andere Noord-Hollandse duingebieden de mogelijkheden van samenwerking tussen natuurbeheerders en gemeenten op vrijwillige basis. Het nationaal park kan tot voorbeeld strekken.

Inleiding

Deze evaluatie van de jaarlijkse boekjaarsubsidie aan het Nationaal Park Zuid-Kennemerland is één van de concrete uit te voeren evaluaties zoals opgenomen in het door GS vastgestelde evaluatieprogramma Subsidies voor het jaar 2017. Dit jaarprogramma komt voort uit de criteria van het door PS vastgestelde Evaluatiekader Subsidies (2013). In het kader is onder meer bepaald dat subsidies elke vier jaar worden geëvalueerd. Het definitieve rapport wordt door Gedeputeerde Staten vastgesteld en gaat vervolgens naar Provinciale Staten van Noord-Holland.

Doel van de evaluatie

Het doel van deze evaluatie is driedelig en gericht op het in beeld brengen en beoordelen van: 1) de mate van effectiviteit van de boekjaarsubsidie voor het nationaal park en de provincie, 2) de inhoudelijke en procesmatige meerwaarde van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, alsmede 3) de provinciale betrokkenheid en inbreng bij het nationaal park. Op basis van deze inzichten worden conclusies getrokken en zijn aanbevelingen voor verbeteringen gegeven.

Te beantwoorden onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag van deze evaluatie luidt:

Wat is de mate van effectiviteit van de jaarlijkse boekjaarsubsidie aan het Nationaal Park Zuid-Kennemerland?

Deze hoofdvraag is uitgewerkt naar de volgende deelvragen:

- ***Wat is de nut en de noodzaak van de subsidie?***

Bij deze vraag wordt onderzocht hoe belangrijk de jaarlijkse provinciale subsidie is voor de instandhouding van het nationaal park en het bereiken van de provinciale doelen.

- ***Wat is de effectiviteit van de subsidie?***

Daarmee wordt de vraag beantwoord in welke mate de subsidie bijdraagt aan het doelbereik van de parkdoelen en de provinciale doelen.

- ***Hoe is het draagvlak bij de partijen?***

Er zijn vele partijen op verschillende wijze betrokken. Daarbij is de vraag relevant in hoeverre partijen zich committeren aan de doelen van het nationaal park. Voor de provincie is draagvlak bij de betrokken partijen een belangrijke randvoorwaarde.

- ***Hoe verloopt de samenwerking tussen de externe partners?***

Bij het nationaal park zijn partijen met verschillende agenda's betrokken. De partijen zijn (deels) van elkaar afhankelijk. Het succes van de uitvoering hangt mede af van de kwaliteit van samenwerken. Het antwoord van deze vraag geeft daar zicht op.

- ***Wat is de stand van zaken van de uitvoering?***

Uiteindelijk is de hele constructie van vrijwillige samenwerking onder de paraplu van de Stichting Ondersteuning Nationaal Park Zuid-Kennemerland gericht op het uitvoeren van de afgesproken en voorgenomen activiteiten. In 2014 is een 10-jarenplan als basis voor de activiteiten opgesteld.

- ***Hoe verloopt de samenwerking tussen provincie en nationaal park?***

De betrokken partijen hebben verwachtingen. De mate waarin de beelden gedeeld worden vertelt iets over de kwaliteit. De provincie verwacht een zelfstandig opererend nationaal park.

- ***Welke conclusies en aanbevelingen kunnen worden gegeven?***

Hiermee wordt de effectiviteitsvraag van de subsidie beantwoord, de deelconclusies getrokken en aanbevelingen gedaan richting gedeputeerde staten.

Aanpak en onderzoeksverantwoording

Samengevat bestaat het onderzoek uit:

1. Een reconstructie van het beleid en de uitvoering.
2. Een beeld van de ervaringen van de verschillende participanten aan de hand van interviews.
3. Een vergelijking met de andere duingebieden van Noord-Holland op het gebied van recreatie en natuur.
4. De conclusies en aanbevelingen.

De evaluatie is per 1 juni 2017 van start gegaan. Het onderzoek focust op de vierjarige periode vanaf 2013 tot heden. Het onderzoek is intern uitgevoerd door de sector Onderzoek en Informatie met borging van een onafhankelijk oordeel. Een interne begeleidingsgroep heeft het onderzoek begeleid (zie Bijlage 4). Deze groep is drie keer bij elkaar gekomen.

Het onderzoek bevat op hoofdlijnen vier onderdelen. Allereerst een reconstructie van het beleid en de uitvoering zoals dat in de verschillende stukken en bronnen is beschreven. Ten tweede de praktijkervaringen en beelden van betrokkenen. In totaal zijn daarvoor 12 interviews gehouden. De gesprekken zijn geanalyseerd en gerangschikt onder de verschillende onderzoeksvragen. Als derde onderdeel is een beperkte vergelijking (benchmark) gemaakt van de verschillende duingebieden. Daarmee wordt onderzocht of en in welke mate het nationaal park en de andere duingebieden verschillen op het gebied van recreatie en natuurkwaliteit. Ten slotte is antwoord gegeven op de onderzoeksvragen in de vorm van conclusies en aanbevelingen.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 beschrijft het beleid en de uitvoering zoals dat in de verschillende stukken en bronnen is vastgelegd. Daarbij komt achtereenvolgens aan de orde de wijze van organiseren, de bestaansreden en de ambities van het nationaal park, alsmede de provinciale visie en de recente landelijke ontwikkelingen.

Hoofdstuk 2 behandelt de praktijkervaringen en vormt de weergave van de gevoerde gesprekken. In totaal zijn 12 interviews gehouden. De verslagen zijn geanalyseerd en gerangschikt onder de verschillende onderzoeksvragen. Daarbij is als aanvulling en toelichting gebruik gemaakt van relevante citaten van geïnterviewden.

Bij hoofdstuk 3 is een beperkte vergelijking (benchmark) gemaakt van de verschillende duingebieden. Daarmee wordt onderzocht of en in welke mate het nationaal park en de andere duingebieden verschillen op het gebied van recreatie en natuurkwaliteit.

Het afsluitende hoofdstuk 4 beschrijft de conclusies en de aanbevelingen. En worden de gebruikte bronnen genoemd.

De Bijlagen bevatten de relevante achtergronden. Bijlage 1 geeft een overzicht van de geïnterviewde personen. Bijlage 2 is een kaart met de verschillende beheerders van de duingebieden. Bijlage 3 bevat een overzicht van de projecten verdrogingsbestrijding voor de uitgevoerde benchmark. Bijlage 4 bevat de samenstelling van de begeleidingsgroep. Bijlage 5 bevat de samenstelling van het Overlegorgaan en de Adviesgroep. Bijlage 6 geeft de stand van zaken weer van het beheer- en uitvoeringsplan 2014-2024.

1. Reconstructie van beleid en uitvoering

Dit hoofdstuk is gebaseerd op een documenten analyse, de verschillende websites [6] en de gesprekken met de betrokken medewerkers van de provincie Noord-Holland. In dit hoofdstuk zijn achtereenvolgens de achtergrond, de organisatie, het beleid en de recente ontwikkelingen beschreven. Tezamen vormen deze paragrafen de reconstructie van beleid en uitvoering. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een aantal bevindingen.

1.1 De beknopte geschiedenis

Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPZK) kent een langjarige en rijke geschiedenis en vindt zijn oorsprong bij het Nationaal Park Kennemerduinen. De provincie Noord-Holland was bij de oprichting ervan betrokken. De toenmalige Commissaris van de Koningin R. de Wit was de pleitbezorger. Voor het NPZK is sinds de oprichting van het nationaal park in 1995 een aparte organisatie in het leven geroepen. In deze organisatie van het NPZK werken de verschillende betrokken partijen waaronder de lokale overheden en provincie samen. Het NPZK bestaat uit de volgende zes deelgebieden: Kennemerduinen, Heerenduinen, Duin en Kruidberg, Elswout, Middenduin en Koningshof. In paragraaf 1.2 is de wijze van organiseren nader uiteengezet en toegelicht. De oorsprong van het fenomeen nationale parken is te vinden bij het Nationaal Park de Hoge Veluwe en het Nationaal Park Veluwezoom. Dit waren de eerste nationale parken in Nederland.

Definitie Nationaal Park

Een nationaal park is een aaneengesloten natuurgebied van ten minste 1000 hectare, bestaande uit natuurterreinen, wateren en/of bossen, met een bijzonder landschappelijke gesteldheid en planten- en dierleven, waar tevens goede mogelijkheden zijn voor recreatief medegebruik.

In de jaren '80 zijn samen met de provincie besluiten voorbereid om de drinkwaterwinning in de duinen te stoppen. In het verlengde hiervan zijn vervolgens plannen en projecten ontwikkeld om deze veranderende omstandigheden inzake de wijze van drinkwaterwinning maximaal te benutten uit oogpunt van natuur. Daarbij werd al in een vroeg stadium de noodzaak gevoeld om met de verschillende partners samen te werken.

In 2013 is de samenwerkingsstructuur veranderd en aangepast omdat het rijk zich terug trok en de provincie een nieuwe rol kreeg. De directe aanleiding voor deze wijzigingen was de decentralisatie van het complete natuurbeleid in 2011 van het Rijk naar de provincies. Daaronder vielen ook de nationale parken. Het Rijk is vanaf 2013 niet meer verantwoordelijk voor de in totaal twintig nationale parken in Nederland, behalve voor de aanwijzing van nieuwe parken en de aanpassing van begrenzing van bestaande parken. Over de eventuele nieuwe rol van de provincies zijn destijds geen nadere afspraken gemaakt. Dit betekent dat elke provincie een eigen, nieuwe invulling heeft gegeven aan zijn rol. Ook de provincie Noord-Holland heeft dat gedaan. In paragraaf 1.5 is nader beschreven hoe de nieuwe werkwijze en betrokkenheid van de provincie Noord-Holland in de afgelopen jaren vorm is gegeven.

In 2014 is een 10-jarenplan opgesteld dat een beeld geeft van de ambities van het nationaal park. Dit beheer en ontwikkelplan heeft een looptijd tot en met 2024 en vormt de basis voor de jaarlijkse programma's en plannen. In 2015 is het 20-jarig bestaan van het nationaal park gevierd.

Schema Mijlpalen NPZK

1.2 Het provinciale beleid

Qua beleidsinhoud komen de doelen voor natuur en recreatie van de provincie en van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland in hoge mate met elkaar overeen¹.

De provincie heeft voor haar nationale parken als **hoofddoel** bepaald het geven van voorlichting en educatie over de natuur. Het provinciale beleid inzake de nationale parken is in de Agenda Groen [2] beschreven in het hoofdstuk: 'Betrekken bij Groen'. In genoemd hoofdstuk worden nut en noodzaak van een goede communicatie en educatie als middel voor het vergroten van de betrokkenheid en de participatie van burgers en bewoners bij het provinciale groenbeleid centraal gesteld. Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland wordt samen met het Nationaal Park Duinen van Texel door de provincie gezien als het visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden. Een waardevol instrument om bewoners en bezoekers van Noord Holland te betrekken bij hun 'groene' leefomgeving. Het provinciaal beleid bestaat verder uit het voornemen om als provincie een meer afstandelijke houding aan te nemen ten aanzien van de nationale parken. De parken en de betrokken partijen moeten meer zelfstandig en zelfredzaam worden. Zo moet het bestuur van het park zelf een voorzitter kiezen en de verantwoordelijkheid nemen voor de operationele zaken. Sinds de nieuwe structuur van het park in 2013 heeft de provincie formeel wel maar in de praktijk geen actieve bestuurlijke rol en inbreng meer. Er worden binnen het samenwerkingsverband tegenwoordig geen nieuwe beleidszaken meer door de provincie opgepakt. De rol is beperkt tot uitsluitend nog ondersteuning. Ook de schakelfunctie van de provincie tussen nationaal park en omgeving is minder geworden. De afstand van de provincie tot het nationaal park is daarmee groter geworden. Samenvattend: er is dus wel een ondersteunende houding maar geen actieve sturing en schakeling vanuit de provincie.

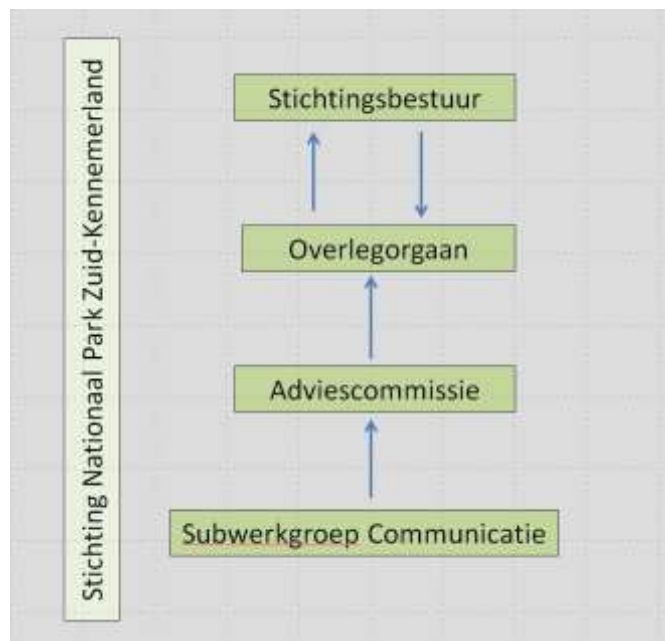
¹ Het gebied Zuid-Kennemerland valt volgens de provinciale Structuurvisie 2040 in de beleids categorie 'Bestaande natuur', waarbij het beheeraspect centraal staat. Dat betekent dat er een centrale rol is weggelegd voor de natuur- en terreinbeherende organisaties.

Deze meer afstandelijke provinciale rol is conform de beleidslijnen uit de vigerende Agenda Groen [2]. De huidige concrete structurele bijdrage van de provincie Noord-Holland bestaat uit een jaarlijkse financiële bijdrage in de vorm van een subsidie en voorziet in ambtelijke ondersteuning in de vorm van het bemensen van het secretariaat.

1.3 De organisatie van het nationaal park

De organisatie van het nationaal park bestaat uit drie onderdelen: het Overlegorgaan, de Stichting Ondersteuning Overlegorgaan en de Adviesgroep. De Subwerkgroep Communicatie is een apart georganiseerd onderdeel van de adviesgroep. Voor het bezoekerscentrum van het nationaal park is een aparte stichting opgericht.

Organisatieschema NPZK

1.3.1 Het Overlegorgaan

Het bestuur van het NPZK wordt gevormd door het Overlegorgaan dat bestaat uit de bestuurders van 10 partijen en een onafhankelijk voorzitter (zie Bijlage 5). In dit bestuurlijk platform zijn vertegenwoordigd drie natuurbeheerders (PWN Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten), vier gemeenten (Bloemendaal, Velsen, Zandvoort, Haarlem), het IVN, de provincie Noord-Holland en een vertegenwoordiger van de particuliere eigenaren.

Het Overlegorgaan voert de volgende taken uit:

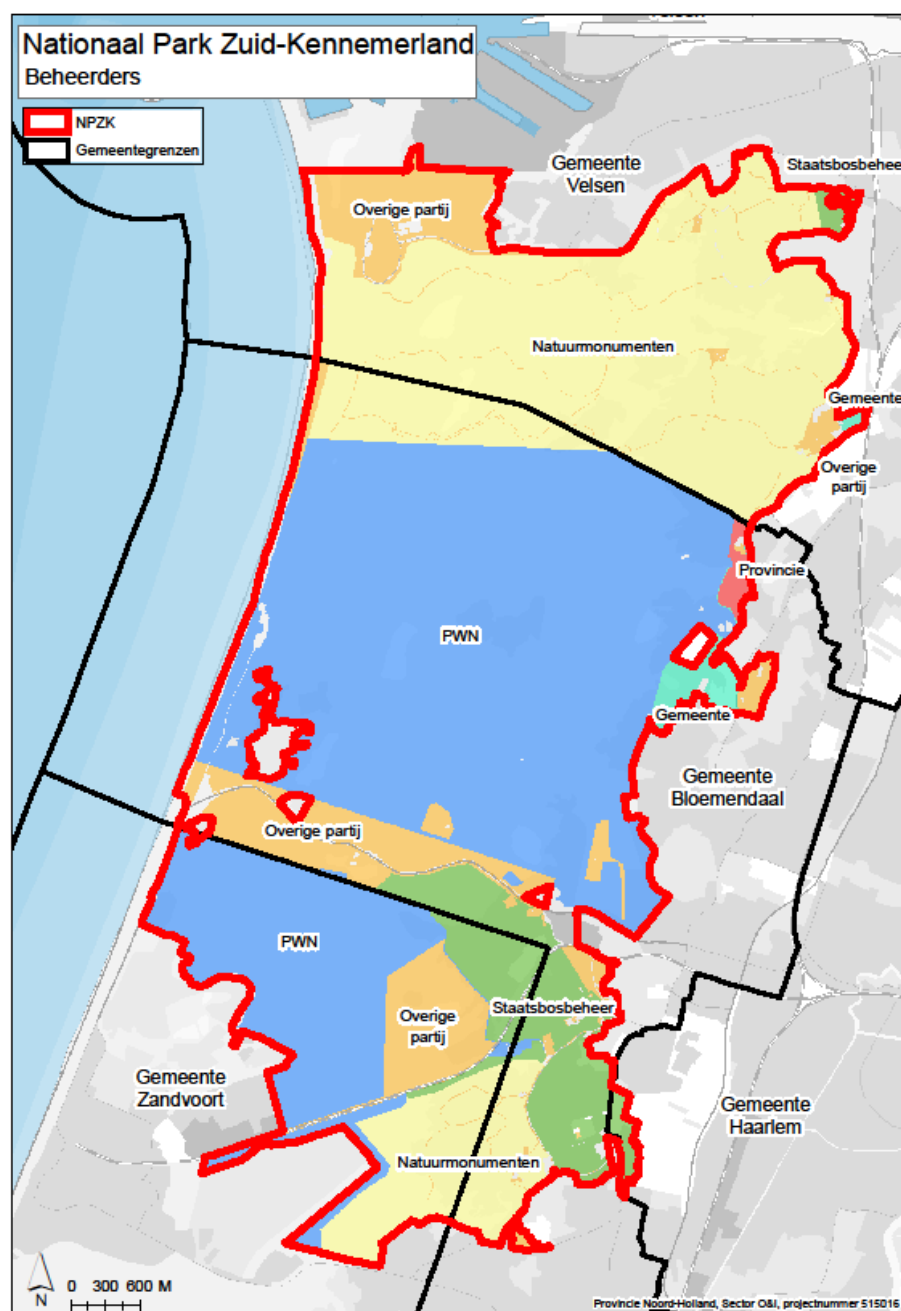
- vaststellen beleid;
- vaststellen meerjarenbegroting en het jaarlijkse bestedingenplan;
- vaststellen jaarplan Communicatie & Educatie;
- bewaking voortgang jaarplannen en vaststelling jaarverslag en jaarrekening;
- besluitvorming over belangrijke projecten²;

² Recente voorbeelden: Natuurbrug Zandpoort, Natuurkern Noord-West, Duurzaam Toerisme en Recreatie

- verkrijgen van maximale afstemming van zaken die in NPZK spelen.

Voorzitter van het overlegorgaan is mw. Aaltje Emmens-Knol. De provincie Noord-Holland maakt deel uit van het Overlegorgaan. Gedeputeerde A. Tekin is officieel deelnemer aan het overlegorgaan maar zijn aanwezigheid is niet vereist. Hij wordt ambtelijk vervangen door de plaatsvervangend sectormanager van de Directie B&U/Bodem & Groen. Het secretariaat van het Overlegorgaan van het NPZK is eveneens ondergebracht bij de Directie B&U van de provincie Noord-Holland.

Op onderstaand kaartje zijn de verschillende beheerders weergegeven. Het grootste areaal wordt beheerd door PWN, gevolgd door Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Gemeenten en provincie beheren kleine delen. Alle andere beherende partijen waaronder particuliere beheerders zijn samengevoegd tot de categorie 'overige partijen'.

1.3.2 De Stichting Ondersteuning Overlegorgaan

De Stichting Ondersteuning Overlegorgaan NPZK heeft als doel het ondersteunen van het Overlegorgaan in het vaststellen en uitvoeren van beheer- en ontwikkelplannen door het verlenen van financiële faciliteiten. Daarmee valt de financiële verantwoording onder de verantwoordelijkheid van de stichting. De stichting kan slechts optreden als het Overlegorgaan hierom vraagt. Het werkgebied van de stichting ligt binnen de begrenzing van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

1.3.3 De Adviescommissie

De vergaderingen van het overlegorgaan worden voorbereid en ondersteund door een breed samengestelde Adviescommissie. In dit orgaan zijn 14 organisaties vertegenwoordigd (zie Bijlage 5).

1.4 De werkzaamheden van het nationaal park

1.4.1 De kernactiviteiten van het park

De werkzaamheden van het nationaal park vormen de extra ‘kop’ op het reguliere beheer. De samenwerking tussen de partijen en de voorlichting, educatie, onderzoek en de experimenten vormen de kerntaken van het nationaal park waarvoor de provinciale middelen beschikbaar worden gesteld [3]. Er wordt daarmee concreet vorm gegeven aan het concept dat ten grondslag ligt aan de nationale parken om het visitekaartje van de natuur te willen zijn. De verschillende partijen hebben soms heel verschillende agenda’s. Daarom is er hier ook het procesdoel om de samenwerking beter en vlotter te laten verlopen. Het is aan het NPZK om op genoemde aspecten nadrukkelijk een stimulerende en verbindende rol in te spelen. Het reguliere beheer staat qua uitvoering apart en loopt via de reguliere beheersubsidies³. De provinciale subsidie is dus bedoeld voor deze werkzaamheden van het nationaal park. De voorgenomen ambities, doelen en projecten zijn verder geconcretiseerd in het Beheer en Ontwikkelplan uit 2014.

1.4.2 Het Beheer en Ontwikkelplan 2014-2024

In dit plan, op 6 juni 2014 vastgesteld door het Overlegorgaan van het NPZK, is het beleid voor het nationaal park voor de periode 2014-2024 neergelegd. Daarbij is één van de uitdagingen om nieuwe vormen van financiering te vinden en meer draagvlak voor de doelen van het nationaal park te krijgen [3]. Het plan richt zich op de verschillende thema’s: natuurherstel, cultuurhistorie, recreatie en toerisme, communicatie, natuur- en milieueducatie, vrijwilligers, onderzoek en samenwerken van het nationaal park met burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Qua opbouw ziet het 10-jarenplan er schematisch als volgt uit.

³Overigens met uitzondering van PWN die als drinkwaterbedrijf het reguliere beheer rechtstreeks uit eigen middelen betaalt.

Schema Beheer- en Ontwikkelplan 2014-2024

De door het Overlegorgaan na te streven hoofddoelen zijn in onderstaand kader inhoudelijk weergegeven. De vier eerste doelen zijn afgeleid van de oorspronkelijke landelijke doelstellingen. Daarbij is een 5^e doel rondom het streven naar breed draagvlak toegevoegd.

Afgeleid van de vier landelijke hoofddoelstellingen voor de nationale parken onderscheiden we de volgende hoofddoelen:

1. Het behouden en ontwikkelen van natuur, landschap en cultuurhistorie.
2. Het stimuleren en verbeteren van de mogelijkheden voor rustige recreatievormen.
3. Het bieden van een stimulerend pakket van communicatie en educatie. Actieve betrokkenheid van omwonenden en gebruikers staat hierbij centraal.
4. Het geven van ruimte aan en stimuleren van (wetenschappelijk) onderzoek.

Wij voegen hier nog een vijfde doelstelling aan toe:

5. Het streven dat het park in het hart komt van velen: omwonenden, gebruikers, ondernemers en bestuurders.

Bron: Beheer- en Ontwikkelplan 2014-2024

Bovenstaande hoofddoelen zijn verder uitgewerkt in achtereenvolgens streefbeelden, beleidskeuzes en activiteiten. Daarbij is ook gekeken naar de financiële en organisatorische randvoorwaarden. Er zijn daarbij nadere beleidskeuzes gemaakt waaruit de verschillende activiteiten in de vorm van projecten, processen of regulier werk voortkomen. In totaal zijn er 81 activiteiten. Elke activiteit is zoveel mogelijk voorzien van een 'eigenaar'. Voor 12 activiteiten moesten er in 2014 nog een eigenaar bepaald worden. In onderstaande tabel zijn ook de activiteiten aangegeven waar de provincie (1) en de secretaris (15) de 'eigenaar' van zijn.

Overzicht Beleidskeuzes en activiteiten

	Beleidskeuzes	Activiteiten	Waarvan Secr.	Waarvan provincie	Nader te bepalen
1	Versterken biodiversiteit en natuurlijke dynamiek	15	0	1 ⁴	0
2	Blik naar buiten	1	0	0	0
3	Cultuurhistorie beschermd en beleefbaar	4	1	0	0
4	Rustige recreatievormen en Duurzaam Toerisme	15	3	0	0
5	Bereikbaarheid en Bebording	4	0	0	1
6	Beheren en profileren als eenheid	2	0	0	1
7	Goede externe zonering en verbindingen	6	0	0	6
8	Intensieve, open en tweezijdige communicatie	5	0	0	1
9	Natuur- en milieueducatie	6	0	0	0
10	Onderzoek en monitoring	13	5	0	1
11	Actief vrijwilligersbeleid	2	0	0	0
12	Samenwerking burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties	3	2	0	1
13	Slagvaardige organisatie en financiën op orde	5	4	0	1
	Totaal	81	15	1	12

Bron: Beheer en Ontwikkelplan 2014-2024

Het 10-jarenplan geeft richting aan de jaarlijks terugkomende activiteiten en documenten van de stichting zoals het opstellen van een meerjarenbegroting, de jaarplannen voor communicatie en educatie, de bestedingsplannen en de jaarrekening.

1.4.3 De uitvoering

De activiteiten worden uitgevoerd door de betrokken partijen die op verschillende manieren een bijdrage leveren. Er zijn verschillen in de vorm van de bijdrage (uren of financieel) en de duur van deze bijdrage (structureel of op projectbasis). De provincie Noord-Holland levert op structurele basis zowel een financiële bijdrage als een bijdrage in de vorm van ambtelijke capaciteit. Ook de gemeenten Zandvoort en Velsen dragen structureel bij. PWN en in mindere mate de gemeenten Bloemendaal en Haarlem geven op projectbasis ondersteuning. Vooral PWN is een belangrijke uitvoerder van tal van projecten. Ook het ministerie van EZ levert een structurele bijdrage en financiert de IVN ondersteuning. Zo geeft elke partij zijn eigen invulling aan de bijdrage. Rode draad hierbij is dat alle partijen de afgelopen jaren, maar ook recent nog, te maken hebben gehad met

⁴ Aanleg Natuurbrug Zeepoort (Bloemendaalse Zeeweg)

bezuinigingen. Door bezuinigingen is er dus minder geld en capaciteit beschikbaar [3]. Voor de uitvoeringskracht, voortgang en continuïteit is dit een zorgpunt⁵. Het jaarbudget bedraagt momenteel € 142.000 waarvan € 80.000 bestemd is voor 'vaste' kosten. Onder vaste kosten wordt verstaan de kosten voor voorlichting, educatie en onderzoek. Naast de inzet van de betrokken partijen wordt veel inzet gepleegd door de vrijwilligersorganisaties. Tal van projecten worden door vrijwilligers uitgevoerd.

In onderstaand schema is de stand van zaken van de uitvoering van de activiteiten op hoofdlijnen samengevat. In Bijlage 6 is een uitgebreid overzicht opgenomen. Van de 81 activiteiten zijn tot dusver 10 activiteiten uitgevoerd en 35 activiteiten momenteel in uitvoering. Van de 35 in uitvoering zijnde activiteiten zijn 7 activiteiten bestempeld als doorlopende activiteiten. 36 activiteiten zijn nog niet gestart waarvan 22 activiteiten bestempeld zijn als gewenste activiteiten. De hoofdmoten bij deze achterblijvende activiteiten zijn: 'recreatie' (4), 'zonering en verbindingen' (7) en vooral 'onderzoek en monitor' (10). Daarnaast blijft nog een aantal activiteiten achter. Zo wil men bij het onderdeel 'cultuurhistorie' graag een plan met uitvoeringsprogramma maken. In paragraaf 2.4 wordt over de stand van de uitvoering verder in kwalitatieve zin gesproken.

Overzicht Stand van zaken activiteiten per 1 augustus 2017

	Beleidskeuzes	Activiteiten	In uitvoering	Uitgevoerd	Prioriteit maar niet uitgevoerd	Niet uitgevoerd
1	Versterken biodiversiteit en natuurlijke dynamiek	15	8	4	3	0
2	Blik naar buiten	1	1	0	0	0
3	Cultuurhistorie beschermd en beleefbaar	4	2	0	2	0
4	Rustige recreatievormen en Duurzaam Toerisme	15	7	2	6	0
5	Bereikbaarheid en Bebording	4	2	1	1	0
6	Beheren en profileren als eenheid	2	0	0	2	0
7	Goede externe zonering en verbindingen	6	0	0	0	6
8	Intensieve, open en tweezijdige communicatie	5	4	1	0	0
9	Natuur- en milieueducatie	6	5	1	0	0
10	Onderzoek en monitoring	13	2	1	6	4
11	Actief vrijwilligersbeleid	2	1	0	0	1
12	Samenwerking burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties	3	0	0	2	1
13	Slagvaardige organisatie en financiën op orde	5	3	0	0	2
	Totaal	81	35	10	22	14

⁵ Bron: diverse interviews

1.5 De provinciale inzet

1.5.1 De provinciale subsidie

Elk jaar biedt de provincie Noord Holland de mogelijkheid van financiële ondersteuning aan in de vorm van een boekjaarsubsidie. De bijdrage is door bezuinigingen in de loop der jaren teruggelopen van € 202.750 (rijksbijdrage) in 2012 naar € 121.789 (provinciale bijdrage) in 2014 en in de jaren erna. Ook voor 2018 is dit het voornemen.

Tabel Financiële bijdragen

Jaar	Provinciale Boekjaarsubsidie	Bijdrage overige partners
2012	€ 202.750	----
2013	€ 152.000	€ 10.000
2014	€ 121.789	€ 19.670
2015	€ 121.789	€ 19.670
2016	€ 121.789	€ 19.670
2017	€ 121.789	€ 19.670
2018	€ 121.789 [4]	€ 19.670

Jaarlijks stelt het Overlegorgaan een bestedingenplan vast, op basis van het 10-jarenplan. Een dergelijk plan met voorgenomen activiteiten vormt de grondslag voor de jaarlijkse subsidieaanvraag bij de provincie Noord-Holland. Elk jaar wordt financieel afgesloten met het vaststellen van de jaarrekening. De door de provincie jaarlijks verleende subsidie is van het type dat bekend staat als boekjaarsubsidie. Kortweg gezegd gaat het hier in eerste instantie om een subsidieverlening op basis van activiteiten (en dus niet op basis van doelen). De provincie streeft geen concrete inhoudelijke doelen na met deze subsidie [2]. Na afloop wordt een jaarverslag en de, door de accountant goedgekeurde, jaarrekening opgestuurd op basis waarvan de eindafrekening plaatsvindt.

1.5.2 De Secretaris van het Overlegorgaan

De huidige secretaris is sinds 1 maart 2016 de secretaris van Nationaal Park Zuid-Kennemerland. De secretaris heeft een belangrijke coördinerende rol in het verbinden van de partners, projecten en overleggen. In 2012 is binnen de provincie Noord-Holland het nationaal park overgedragen van de directie Beleid naar de directie B&U. B&U/BG zorgt sindsdien voor het secretariaat. Sinds 2016 zorgt de directie Beleid (sector Secretariaat en Beleidsondersteuning) voor het secretariaat. De huidige secretaris heeft geen ondersteuner meer behalve een notulist voor de vergaderingen van zowel het Overlegorgaan als van de adviescommissie.

De taken van de ambtelijk secretaris bestaan uit:

- Voorbereiden van de vergaderingen van het Overlegorgaan die 4x per jaar plaatsvinden inclusief het zorgdragen voor de verslaglegging
- Voorbereiding van vergaderingen van de adviescommissie (4 x per jaar). De secretaris stelt de agenda op, levert vergaderstukken en nodigt uit. De secretaris schrijft de stukken zelf. Voorbeelden: concept-bestedingenplan, concept- jaarverslag, voorstellen bijdragen vrijwilligers en elk kwartaal financiële overzichten (NB. Dit laatste in nauwe samenwerking met controller PWN). Maar ook voortgang projecten en voorgestelde besluiten (bijv. in het kader van het Plan van Aanpak Duurzaam Toerisme). De secretaris spreekt agenda en belangrijke stukken – op hoofdlijnen – door met de voorzitter.

- De secretaris schrijft namens voorzitter en Overlegorgaan officiële brieven en speeches voor de voorzitter bij bepaalde gelegenheden.
- De secretaris is ook trekker van de regiegroep Duurzaam Toerisme.
- De secretaris is nauw betrokken bij de opstelling van de jaarrekening, geeft de accountant opdracht die te controleren en is verantwoordelijk voor de jaarlijkse vergadering van het stichtingsbestuur en de verslaglegging.
- Vervult een initiërende en coördinerende rol binnen het NPZK.
- Vertegenwoordigt het NPZK in het secretarissenoverleg Samenwerking Nationale Parken.
- Heeft vierwekelijks afstemming met de coördinator Communicatie en Educatie.

Het aantal uren voor inzet van ambtelijke capaciteit is in de loop der jaren voor het secretariaat gelijk gebleven, maar op het onderdeel Ondersteuning teruggelopen. Ook de taken zijn enigszins aangepast. Zo worden er in tegenstelling tot het verleden door de secretaris geen beleidsstukken meer geschreven. Dit is een keuze van de provincie.

Tabel Beschikbare capaciteit

	Secretariaat	Ondersteuning
2012	0,66	0,2
2013	0,66	0,2
2014	0,66	0,2
2015	0,66	0,2
2016	0,60	--
2017 1e helft	0.60	--

1.5.3 De bestuurlijke lijn

De gedeputeerde Natuur is formeel lid van het Overlegorgaan en laat zich permanent ambtelijk vertegenwoordigen. De provincie Noord Holland heeft er voor gekozen het BOP 2014-2024 van het NPZK niet bestuurlijk door GS vast te laten stellen. GS hebben kennis genomen van dit 10-jarenplan. De reden is dat de provincie vindt dat het plan van het nationaal park en de beheerders zelf is. Er zijn geen specifieke provinciale inhoudelijke eisen die de provincie graag wil laten vaststellen. Deze benadering is in lijn met de vigerende Agenda Groen 2013.

1.6 Recente ontwikkelingen

1.6.1 Nationale parken van Wereldklasse (NPW)

Sinds begin 2015 werkt het ministerie van Economische zaken samen met de verschillende stakeholders, waaronder het IPO, in een driejarig programma aan een nieuwe standaard voor de nationale parken⁶. Het is de ambitie om internationaal aantrekkelijke, grote nationale parken te realiseren, die goed zijn voor de economie, natuur, recreatie en gezondheid. Het ministerie werkt bij het ontwikkelen van de nieuwe standaard voor de nationale parken samen met de stakeholders (de provincies, natuurorganisaties, Nationale landschappen, NBTC, Samenwerkende Nationale Parken, IVN).

⁶ De directe aanleiding voor deze hernieuwde rijksactiviteiten is een motie en aansluitend een amendement van de 2e kamer

Nationaal Park Zuid-Kennemerland formuleerde in aanloop naar de verkiezing 'Mooiste Natuurgebied van Nederland' ambitieuze doelstellingen voor hoogwaardiger natuur en betere natuurbeleving. Het natuurgebied met de meeste stemmen wordt de komende jaren in binnen- en buitenland gepromoot als icoon van de Nederlandse natuur. Maandag 10 oktober 2016 is de publieksverkiezing 'Mooiste natuurgebied van Nederland' van start gegaan. Zuid-Kennemerland is hierbij niet in de prijzen gevallen. Wel staan de ambities uit het voor deze gelegenheid gemaakte 'bidbook' met ideeën voor de toekomst volgens de betrokken partijen nog steeds overeind. In concrete zin zijn deze ambities uitgewerkt in het eerder genoemde Beheer en Ontwikkelplan 2014-2024.

1.6.2 De toekomst van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland

De partners van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland zetten zich de komende jaren in om uit te groeien tot een nationaal park van wereldklasse. Om de natuurwaarden verder te kunnen verhogen, duurzaamheid te garanderen, bezoekers beter te kunnen ontvangen en een slimmere spreiding te kunnen realiseren, zetten de betrokken partijen van het NPZK in op schaalvergroting door samenwerking met aangrenzende beheerders en andere nationale parken langs de kust.

2. Analyse van de interviews

Dit hoofdstuk bevat een nadere analyse van de verschillende afgenomen interviews. Dit mondt uit in negen onderwerpen. Ter illustratie zijn citaten uit de interviews toegevoegd. In Bijlage 1 is een overzicht gegeven van de 12 geïnterviewde personen.

2.1 De provinciale subsidie is nuttig en nodig

De jaarlijkse provinciale subsidie en ondersteuning worden door de geïnterviewden als essentieel gezien voor het (grotendeels) financieren van de vaste kosten en de projectkosten van activiteiten en draagt bij aan de instandhouding van het nationaal park als organisatie. Ook in de toekomst is provinciale ondersteuning volgens betrokkenen essentieel. De partijen vinden dat de provinciale middelen goed besteed worden en bijdragen aan de doelen van het nationaal park. Ook wordt de subsidie gezien als blijk van waardering voor het goede samenwerken. Een dergelijk signaal naar de betrokken partijen wordt belangrijk gevonden. Ook worden twee nadelen genoemd van de jaarlijkse subsidie. Zo kan er niet vooruit gepland worden met activiteiten over meerdere jaren vanwege vermeende onzekerheden en het jaarlijks afrekenen brengt een extra administratieve last met zich mee. Anderzijds, zo wordt gezegd, houdt een jaarsubsidie ook wel scherp.

Een groot deel van de provinciale gelden wordt besteed aan voorlichting en educatie. De coördinatiekosten worden betaald door het ministerie van EZ en verzorgd door IVN. Via het jaarlijkse bestedingenplan worden de kosten van deze activiteiten gefinancierd. Kenmerkend is het structurele tekort aan 'uitvoerende handjes' door geldgebrek. Er is veel werkdruk bij de drie beheerorganisaties. Daarmee komt, naar zeggen, het uitvoerend werk in het gedrang. Zie voor nadere toelichting paragraaf 2.4.

Citaten:

In nationaal verband gezien heeft de provincie Noord-Holland in 2011 de taak voor zijn twee nationale parken goed opgepakt.

De partijen kunnen deze provinciale bijdrage nooit zelf ophoesten.

Het nationale park is eigenlijk de 'kop' op het reguliere beheer. De 4 doelen voor het park zijn doelen op het gebied van afstemming tussen beheerders, voorlichting, educatie en onderzoek.

Er wordt een systeem in stand gehouden dat groter is dan alleen wat de provincie wil.

Er moeten meer 'verbindingen' met het park gemaakt worden. Meer naar buiten. Meer aan de mensen laten zien. Nu nog een goed bewaard geheim van een gouden plek.

2.2 Het draagvlak bij de betrokken partijen is groot

Alle bij het nationaal park betrokken partijen vinden het belangrijk dat het Nationaal Park Zuid-Kennemerland één van de visitekaartjes van de Nederlandse Natuur is. Het organiseren en werken van 'onderop' wordt als een goed concept gezien dat aansluit bij de behoeften. Ook de provincie onderschrijft het belang van draagvlak onder alle participanten. Als concreet resultaat van deze positieve houding zijn in de afgelopen jaren verschillende spraakmakende projecten uitgevoerd. Genoemd worden het wisentproject, de windsleuven in de Noord-West Natuurkern, het nieuwe bezoekerscentrum, de drie natuurbruggen en het herstel van de natte duinvalleien. In 2017 staat het project rond duurzaam toerisme centraal waarbij evenwicht wordt gezocht tussen de groei van het aantal bezoekers en de natuurkwaliteiten. De gemeente Velsen en PWN zijn daarin de actieve

partijen. Er is bovendien nog steeds behoefte aan educatie en voorlichting over de natuur. In en vanuit het bezoekerscentrum vinden educatieve en recreatieve activiteiten plaats. Het IVN is coördinator van de communicatie en educatie in het Nationaal Park. Ook de gemeenten vinden het nationaal park belangrijk, maar dan primair voor de eigen inwoners en niet primair voor de natuurdoelen. Natuurbeheer is voor hen geen 'core business'. 80% van de bezoekers is uit de regio afkomstig. Per jaar zijn er 200.000 bezoekers van het nieuwe bezoekerscentrum. De nieuwsbrief wordt door ca 2000 lezers ontvangen. Door de provincie wordt lokaal draagvlak als een belangrijk criterium gezien voor het oprichten en in stand houden van een nationaal park.

Citaten:

Het nationaal park is heel belangrijk voor de inwoners van Velsen.

Een breed draagvlak is belangrijk. Anders werkt niet.

2.3 De samenwerking verloopt steeds beter

Door het nationaal park is er een platform voor de betrokken partijen ontstaan waarbij de gemeenten, de beheerders en een aantal stakeholders structureel overleg hebben over het beheer, de uitvoering en de ontwikkelingen. Het overkoepelend belang van de samenwerking is te voorkomen dat dingen dubbel worden gedaan en zaken versnipperd worden aangepakt en dat ervoor zorgt dat de processen vlot verlopen. Daarbij gaat het vooral om het afstemmen in het beheer en de uitvoering, naast de activiteiten voor voorlichting en educatie. In algemene zin is men hier (zeer) tevreden over en vindt dat de samenwerking steeds beter verloopt. Vier keer per jaar komen de bestuurders van het Overlegorgaan bij elkaar. Daarbij worden onder meer het bestedingenplan, het jaarprogramma en begroting besproken, maar ook de actualiteit en de lopende zaken. Het ambtelijk adviesorgaan bestaande uit 14 partijen (zie 1.3.3) bereidt deze agendapunten van de vergaderingen samen met de secretaris voor. Wel valt als kritiekpunt te noteren dat af en toe de neiging bestaat heikele kwesties te vermijden en niet te bespreken. Gelet op het grote aantal betrokken partijen wordt een samenwerkingsplatform zeker als zinvol gezien. Bij de uitvoering van projecten is namelijk vaak sprake van een grote mate van onderlinge afhankelijkheid tussen natuurbeheerders en gemeenten, zoals voor de benodigde gemeentelijke vergunningen. Dergelijke processen verlopen steeds beter. Veel discussie bij de lopende projecten is er niet. Het bij elkaar brengen van partijen wordt gezien als de belangrijkste toegevoegde waarde. De kern van dit succes is dat er sprake is van samenwerken op vrijwillige basis. Ook op het vlak van voorlichting en educatie is sprake van een goede samenwerking. Er is een gezamenlijke communicatie visie. Wel wordt het probleem gesignaleerd dat de Subwerkgroep Communicatie onderdeel is van de Adviesgroep en men (nog) niet rechtstreeks aan het Overlegorgaan adviseert.

Citaten:

Door de samenwerking snappen de partijen elkaars achtergrond en kan de gemeente zonder gedoe de benodigde vergunningen regelen.

Het samenwerken met al die partijen verloopt redelijk soepel.

Er lopen relatief veel projecten waarbij het samenwerken zijn vruchten afwerpt.

De meerwaarde van het park is het overleg en de afstemming. Er is geen versnippering meer en er is een eenduidige aanpak gekomen.

Wat ook een meerwaarde is, is dat door de samenwerking het NP geen onveilig gebied is.

2.4 Er zijn onvoldoende middelen voor voorlichting en educatie

De rechtstreekse consequentie van een 'lagere' begroting is dat er sinds 2014 minder projecten worden uitgevoerd. De activiteiten uit het 10-jarenplan en uit de communicatievisie worden als gevolg hiervan bij het jaarlijkse bestedingenplan meer geprioriteerd en uitgesmeerd. De gemeenten hebben daar begrip voor. Ook zij hebben vanaf 2008 bezuinigingen moeten doorvoeren. Anderzijds blijft er genoeg werk buiten de voorlichting en educatie te doen. Zo brengen de PAS-maatregelen veel werk met zich mee. Bovendien zijn de beschikbare uren van de verschillende partijen in de loop der jaren minder geworden. In de periode 2013-2016 is het beschikbare budget volledig besteed. De mogelijkheid om op projectbasis financiering te vinden wordt in toenemende mate toegepast. Sprekend voorbeeld zijn de paddenschermen in de gemeente Bloemendaal die naar verwachting betaald worden uit crowdfundinggelden. Ook de coördinator van het IVN heeft recent ervaring opgedaan met subsidie op projectbasis.

Voor educatie en voorlichting zijn onvoldoende middelen beschikbaar:

- De scholenprogramma's worden uitgevoerd door vrijwilligers. Voor professionele begeleiding ontbreekt het geld. De vrijwilligers zijn soms onvoldoende geschoold.
- De ontwikkeling van nieuwe lespakketten blijft achter. Nu verouderd materiaal. Voor het voortgezet onderwijs zijn nog geen pakketten, terwijl daar wel vraag naar is.
- De digitale middelen blijven achter terwijl deze kanalen heel effectief zijn in het bereiken van grote groepen
- Nieuwe onderwijsvormen komen niet van de grond
- Er komen minder basisscholen naar het nationaal park. Er is geen opvangcapaciteit voor begeleiding. Ook is er geen capaciteit voor relatiebeheer met de scholen.
- Bij de voorlichting is een projectleider nodig die aan de slag gaat met de resultaten van het onderzoek naar duurzaam toerisme. De deskundigen van PWN hebben de recreatiedruk in beeld gebracht. Nu is het nodig om hier uitvoering aan te geven. Bezoekers moeten goed voorgelicht worden en beter verspreid worden.

Voor educatie en voorlichting is er volgens een eerste ruwe schatting een geldtekort van minimaal € 60.000 en maximaal 120.000 euro.

Citaten:

Het is dubbel. Aan de ene kant lukt het niet om meer geld binnen te halen. Aan de andere kant lukt het wel om een jaarprogramma met een sluitende begroting te presenteren.

We zijn bij de projecten van de luxe variant naar de minimale kwaliteitsvariant gegaan.

Door de schaarse middelen staat de kwaliteit voor educatie en voorlichting onder druk.

2.5 Er is sprake van een kwetsbare parkorganisatie

In meerderheid is men tevreden over de huidige organisatiestructuur (zie ook 1.3), maar diverse aspecten maken deze organisatiestructuur kwetsbaar. Uiteindelijk wordt het dagelijkse werk door een beperkt aantal personen gedaan. Zij nemen een groot deel van het werk op zich. Tevens wordt als oorzaak voor de kwetsbaarheid genoemd de verschillende wisselingen in de bezetting binnen het nationaal park. Dat is structureel en heeft verschillende oorzaken. Zo zijn er bijvoorbeeld volgend jaar maart weer gemeenteraadverkiezingen. In de afgelopen jaren heeft vrijwel iedereen te maken gekregen met meer taken en/of minder te besteden uren. Zo zijn bij IVN de 'uitvoerende handjes' wegbezuinigd, heeft de coördinator van het bezoekerscentrum onlangs een nieuwe baan gevonden en heeft de nieuwe secretaris een ander, meer uitvoerend takenpakket gekregen waarbij de

administratieve ondersteuning is weggefallen. Het nationaal park leunt zwaar op PWN. Bij PWN is er momenteel een reorganisatie in uitvoering met mogelijke nog onzekere consequenties. Naar verwachting zal dit geen negatieve invloed op het nationaal park hebben. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten kampen al jaren met structurele beperkingen wat zijn weerslag heeft op de gevraagde en benodigde inbreng. De optelsom van deze beperkingen en veranderingen maken het nationaal park kwetsbaar voor continuïteit en kwaliteit.

De huidige voorzitter van het nationaal park krijgt een onkostenvergoeding voor haar werk conform de 'oude' rijksregeling. Het is geen betaalde functie. Het overlegorgaan heeft dit zo besloten. Gezien het beperkte budget is een betaalde functie geen optie.

Citaten:

Het is een kleine groep mensen die de kar trekt. Niet al het werk komt af. Door de jaarcyclus ontstaan elk jaar uitstelverzoeken voor het vaststellen van de subsidie.

De secretaris met de voorzitter vormen samen de locomotief van het treintje met allerlei wagonnetjes en houden de boel aan de gang.

Intussen is de rol van de secretaris veranderd. De huidige secretaris is veel meer uitvoerend bezig [2].

Een ander punt dat de samenwerking kwetsbaar maakt zijn de wisselingen in de bezetting.

Het zou goed zijn als de provincie tijdelijk 1 fte toewijst om de verkenning van de toekomst van het park mede tot uitvoer te brengen. De groei van de stedelijke bevolking en de groei van het toerisme zijn mede van invloed op de toekomst. Dat zijn provinciale vraagstukken. Het verlangen om samen te werken met andere duingebieden komt primair van de partners van het park. Op de duinen komt veel druk. Er is een gezamenlijk gedragen visie nodig.

Landelijk zie je nu dat de organisaties professioneel worden opgetuigd met betaalde krachten (Biesbosch, Steenwijkerland).

2.6 Het nationaal park heeft goed zicht op de eigen tekortkomingen

Uit de interviews komt het beeld naar voren dat de verschillende partijen goed inzicht hebben in de concrete knelpunten van de samenwerking en de uitvoering van de activiteiten. Juist door de hoge mate van betrokkenheid is men alert en kritisch. Hoge werkdruk wordt regelmatig als knelpunt genoemd. In concrete zin werkt men oplossend aan de knelpunten zoals bij het verbeteren van de werkwijze van de Subwerkgroep Communicatie inzake de doorwerking van de adviezen over de voorlichting en educatie richting Overlegorgaan. Een ander genoemd knelpunt is de nog gebrekkige aansluiting van het nationaal park bij de MRA regio. Tevens is er gesignaleerd dat het onderwerp cultuur en cultuurhistorie binnen het nationaal park nog onvoldoende uit de verf komt. Ook de verschillende wisselingen in de bezetting wordt als een knelpunt gezien (zie ook 2.5).

Citaten:

Het park heeft behoefte aan extra capaciteit voor het sturen, initiëren en coördineren.

Concreet blijven de resultaten voor educatie en voorlichting achter.

De Atlantik Wall, de 4-5 mei herdenking, de landgoederen en de aardappellandjeskrijgen nu nog te weinig aandacht en bekendheid.

2.7 Er is sprake van verschillende inzet

Uit de interviews kan de conclusie getrokken worden dat alle partijen naar vermogen en eigen inzicht een bijdrage leveren aan de doelen van het nationaal park. Benadrukt wordt dat vrijwilligheid voorop staat. Deze bijdragen zijn divers van aard. Soms in de vorm van een jaarlijks bedrag, soms in de vorm

van een subsidie aan een activiteit, vaak in de vorm van uren inzet van de medewerkers die bij het nationaal park betrokken zijn. Als een partij niet bijdraagt aan de jaarlijkse begroting wil het niet zeggen dat er geen bijdrage is. Anderzijds is het gevoel dat de lasten niet evenredig verdeeld zijn. De partijen hebben een verschillende beeld over de mate van betrokkenheid. De conclusie is dat de partijen zich wel degelijk betrokken voelen, verschillende bijdragen leveren maar geremd worden door de beperkte beschikbaarheid van middelen. Een aantal betrokkenen geeft aan dat het nationaal park geen 'core business' is van hun werkzaamheden en/of van de organisatie die zij vertegenwoordigen.

Citaten:

Van de beheerders is PWN binnen de Adviescommissie het meest actief. Natuurmonumenten en SBB hebben minder mogelijkheden.

Bloemendaal levert verschillende bijdragen. Zij beheert de 90 ha in het park en levert ambtelijke capaciteit. Dat is de bijdrage. Interessant is het recente paddenproject. Dat is gerealiseerd door de inwoners van Bloemendaal met ondersteuning door verschillende partijen waaronder de gemeente.

2.8 Het nationaal park vindt onvoldoende de weg binnen de provincie

Bij de provincie staat de deur altijd open om goede ideeën te bespreken. Als voorbeeld wordt genoemd de natuurbruggen waarbij de provincie het idee heeft omarmt en de helpende hand heeft geboden. Verschillende betrokkenen hebben het beeld dat de provincie teveel op afstand staat. Uit de interviews komt het wisselende beeld naar voren dat de ene partij beter de weg weet naar de provinciale organisatie dan de andere partij. Dat kan leiden tot 'dubbel' werk (recreatie onderzoek), gemiste kansen (subsidie mogelijkheden) of ontbreken van draagvlak voor nieuwe ideeën. Deels heeft dit te maken met de wisselende bezetting binnen de provincie en deels met de complexiteit van de provinciale organisatie. Een andere verklaring is dat men niet aan de provincie denkt als mogelijke oplossing voor een concreet vraagstuk of idee.

Citaten:

De secretaris is belangrijk als wegwijzer binnen provinciale organisatie en als gesprekspartner. Het is jammer dat de provincie elke 4 jaar de secretaris wisselt. Hiermee gaat de nodige kennis en ervaring verloren. Inwerken kost tijd. Is onhandig. Een goed ingewerkte secretaris is heel belangrijk voor de continuïteit.

2.9 De provincie heeft gekozen voor een nieuwe rolinvulling

Provinciale Staten hebben in de Agenda Groen vastgesteld dat de provinciale rol gericht is op het meer zelfstandig laten functioneren van de nationale parken. Dit heeft geresulteerd in een andere opstelling van de provincie. Er is wel een actieve ondersteunende houding maar geen actieve beleidsmatige en bestuurlijke rol meer vanuit de provincie. De provincie is ambtelijk vertegenwoordigd in het Overlegorgaan en op operationeel niveau betrokken door middel van ambtelijke ondersteuning in uitvoerende zin van het Overlegorgaan en Adviesraad. Het niet beleidsmatig betrokken zijn resulteert echter in een onbedoeld neveneffect, waarbij het nationaal park onvoldoende betrokken is bij de externe ontwikkelingen die van invloed zijn op het nationaal park, zoals bij de mogelijke schaalvergroting, de MRA, de binnenduיןrand en de toeristische ontwikkelingen. Het is het nationaal park niet gelukt om bij deze onderwerpen op adequate wijze te anticiperen. Het nationaal park is primair met de uitvoering van de gestelde doelen bezig geweest. In het geval van de verkenning naar mogelijke schaalvergroting neemt het nationaal park na enige

aarzeling zelf het initiatief, terwijl dat meer een 'natuurlijke' rol voor de provincie lijkt te zijn in bestuurlijke en regionale zin.

Citaten:

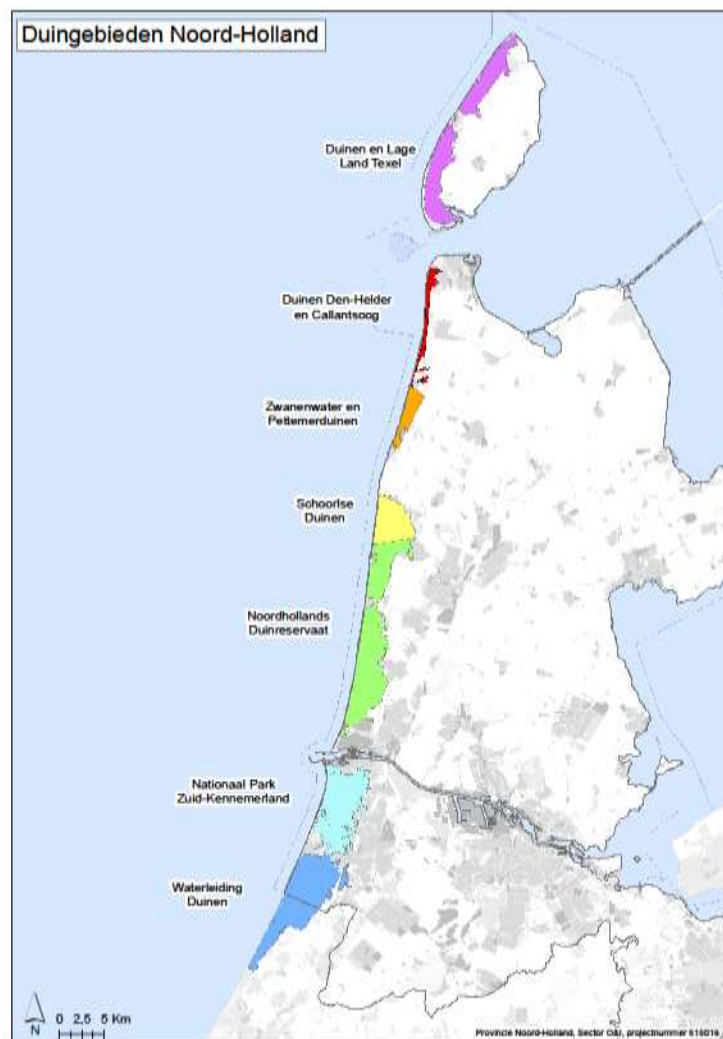
In IPO verband wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe standaard voor de Nationale Parken. Deze nieuwe standaard biedt nieuwe kansen voor de duinen van Noord-Holland. Dit is echter een beleidsmatige vraag met een nadrukkelijke bestuurlijke dimensie.

Door de huidige omvang van het park, de rol van de provincie en de organisatiestructuur van het park is sprake van een verminderde, niet maximale uitvoeringskracht en onvoldoende exposure in MRA, nationaal en internationaal verband.

Het is apart dat het park binnen de provincie zo op zichzelf staat.

3. Benchmark met de andere duingebieden van Noord-Holland

Het NPZK krijgt ten opzichte van de andere duingebieden extra provinciaal geld. In dit hoofdstuk wordt het NPZK op het gebied van recreatie en natuur vergeleken met de andere duingebieden in Noord-Holland (zonder status van nationaal park). Het doel is om te onderzoeken wat de toegevoegde waarde is van het label 'nationaal park'. In onderstaand kaartje zijn deze verschillende gebieden aangegeven. In totaal zijn er zeven verschillende duingebieden. Bij het onderdeel recreatie staat de waardering van de bezoekers voor de verschillende duingebieden centraal. Voor het onderdeel natuur is ervoor gekozen om de uitvoering van de verdrogingsbestrijding in vergelijkende zin centraal te stellen⁷. Daarbij is van een eerdere evaluatie gebruik gemaakt [5].

3.1 Recreatie

In 2016 is een onderzoek gehouden onder de bezoekers van 65 natuur- en recreatiegebieden van Noord-Holland [7]. Dit is de eerste keer dat een dergelijk grootschalig onderzoek is gehouden. Deze aanpak maakt het mogelijk om de verschillende gebieden met elkaar te vergelijken.

⁷ Zie voor de argumentatie paragraaf 3.2.

3.1.1 Bezoekersaantallen en bestedingen

In onderstaande tabel staan de kengetallen van de verschillende duingebieden op een rij. Het NPZK bestaat bij dit onderzoek uit twee gebieden: het gebied Kennemerduinen / Heerenduinen / Duin en Kruidberg en het gebied Elswout / Middenduin/ Koningshof.

Het Noord-Hollands Duinreservaat en de duinen van Texel met resp. 5.448 en 4.309 ha zijn de grootste duingebieden van Noord-Holland. Het NPZK staat met 3.585 ha op de 4e plaats, na de Amsterdamse Waterleidingduinen (3.904 ha).

Met bijna 945.000 + 259.000 unieke bezoekers en naar schatting 3 tot 4 miljoen + 0,71 tot 1,0 miljoen bezoekers per jaar staat het NPZK qua bezoekersaantallen op de **eerste plaats**. Gelet op het oppervlakte (3.585 ha) en de hoge bezoekersaantallen is de gebruikersdichtheid in dit gebied de hoogste van Noord-Holland. Jaarlijks zijn er ook nog eens 260.000 bezoekers aan de landgoederen van het NPZK. Het is aannemelijk dat de afstand tot de stedelijke agglomeraties en de bereikbaarheid deze hoge aantallen beïnvloedt. Het is niet duidelijk of de status van 'nationaal park' hierop van invloed is.

De hoogste uitgaven per persoon vinden plaats op Texel (€ 18,12) en bij de Schoorlse Duinen (€ 13,33 pp). Bij de twee delen van het NPZK geven de bezoekers gemiddeld respectievelijk € 5,93 en € 1,17 uit. Ook de economische waarde zijn op Texel en in de Schoorlse duinen het hoogst (bandbreedte 25-50 miljoen). Het NPZK is qua economische waarde gelijkwaardig aan het Noordhollands Duinreservaat (bandbreedte 10-25 miljoen).

Kengetallen Duingebieden Noord-Holland

		Aantal unieke bezoekers	Aantal bezoekers (x miljoen)	Oppervlakte in ha	Uitgaven per persoon per bezoek in €	Bandbreedte economische waarde (x miljoen)*
1	Kennemerduinen / Heerenduinen / Duin en Kruidberg	945.000	3,0 - 4,0	3.125 (4)	5,93	10 - 25
2	Noordhollands Duinreservaat	864.000	3,0 - 4,0	5.448 (1)	7,27	10 - 25
3	Schoorlse Duinen	863.000	2,0 - 3,0	1.719	13,33	25 - 50
4	Texel bos en duin	846.000	1,5 - 2,0	4.309 (2)	18,12	25 - 50
5	Amsterdamse Waterleidingduinen	796.000	1,5 - 2,0	3.904 (3)	4,52	5 - 10
6	Duinen Noord	558.000	Niet bekend	1.508 (5)	3,93	Niet bekend
7	Elswout / Middenduin/ Koningshof	259.000	0,75 - 1,0	460 (6)	1,17	<2
8	Hondsbosche duinen	176.000	0,75 - 1,0	Niet bekend	6,36	5 - 10
9	Gemiddelde van 65 natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland	339.000	Niet bekend	2.014	8,66	Niet bekend

Bron: Bezoekersonderzoek natuur- en recreatiegebieden 2016, NBTC-NIPO

*Economische waarde = gemiddelde van de uitgaven X totaal aantal bezoekers

3.1.2 Waardering

In onderstaande tabel zijn de gegeven rapportcijfers over de waardering per duingebied opgenomen. Met uitzondering van de Noordduinen ontlopen de verschillende duingebieden elkaar niet veel en scoren hoger dan gemiddeld (7,8). Het NPZK scoort een 8,0 op een schaal van 10. De twee duingebieden Texel en het Noord-Hollands Duinreservaat scoren met een 8,2 nog iets hoger. Het landschap van het NPZK krijgt van de bezoekers een 8,2. Texel scoort hoger met een 8,4. En het landschap van het Noordhollands duinreservaat scoort een 8,3. Het gemiddelde rapportcijfer van de in totaal 65 onderzochte recreatie en natuurgebieden in Noord-Holland is in beide gevallen een 7,8. Dit lijkt er op te wijzen dat het wel/niet hebben van de status ‘nationaal park’, geen invloed heeft op de hoogte van de waardering. Deze conclusie is voorzichtig geformuleerd vanwege de invloed van mogelijke andere factoren.

Rapportcijfers Duingebieden Noord-Holland

		Gemiddeld rapportcijfer Nederlandse bezoekers
1	Texel bos en duin	8,3
2	Noordhollands Duinreservaat	8,2
3	Schoorlse Duinen	8,1
4	Kennemerduinen / Heerenduinen / Duin en Kruidberg	8,0
5	Elswout / Middenduin/ Koningshof	8,0
6	Amsterdamse Waterleidingduinen	8,0
7	Hondsbosche duinen	7,9
8	Duinen Noord	7,4
9	Gemiddelde van 65 natuur- en recreatiegebieden in Noord- Holland	7,8

		Rapportcijfer Aantrekkelijkheid landschap
1	Texel bos en duin	8,4
2	Noordhollands Duinreservaat	8,3
3	Kennemerduinen / Heerenduinen / Duin en Kruidberg	8,2
4	Elswout / Middenduin/ Koningshof	8,2
5	Amsterdamse Waterleidingduinen	8,1
6	Schoorlse Duinen	8,1
7	Hondsbosche duinen	7,9
8	Gemiddelde van 65 natuur- en	7,8

	recreatiegebieden in Noord-Holland	
9	Duinen Noord	7,6

Bron: Bezoekersonderzoek natuur- en recreatiegebieden 2016, NBTC-NIPO

3.2 Natuur

Alle Noord-Hollandse duingebieden zijn (inmiddels) beschermd door het instrument van Natura 2000 en worden overeenkomstig beheerd. Daarmee staat vast dat de duinen (inter)nationaal erkend worden als waardevolle gebieden voor de natuur en is het duidelijk dat Zuid-Kennemerland niet exclusief gekozen is als nationaal park vanwege de unieke natuurkwaliteiten⁸. Bij de benchmark voor de natuur in de duinen is het dus voor deze evaluatie niet zinvol en nodig om de verschillende duingebieden op natuurkwaliteit te meten en te vergelijken. Bovendien is elk duingebied anders en heeft het zijn eigen natuurkwaliteiten. Zo zijn er kalkrijke en kalkarme duinen met elk hun eigen specifieke natuurwaarden. Ook het verschil in breedte van de duinen en de bijbehorende gradiënten speelt een rol bij het bereiken van de natuurkwaliteit. Voorkomen moet worden dat ‘appels met peren’ worden vergeleken⁹.

Om dicht bij het onderwerp natuur te blijven is gekozen voor specifieke natuur indicatoren die gerelateerd kunnen worden aan de mate van verdroging. Verdrogingsbestrijding in de duinen gebeurt al vele jaren en is redelijk succesvol [5]. Ongeacht de natuurkwaliteit is het streven naar ‘vernatting’ van de duinen een natuurdoel dat in alle duingebieden met provinciale projectsubsidies wordt nagestreefd. In de provinciale Uitvoeringsregeling Water uit 2013 is de volgende toelichting opgenomen.

Duinen

Karakteristiek voor de duinen zijn de natte en vochtige duinvalleien. In een niet verstoorde situatie zijn duinvalleien tot op het grondwater uitgeblazen. Er groeien plantensoorten als moeraswespenorchis, parnassia en duizendguldenkruid. De achteruitgang van natuur in duinen en binnenduintrand heeft verschillende oorzaken. De belangrijkste zijn: grondwaterwinning voor drinkwatervoorziening, ontwatering en peilverlaging aan de duintrand en aanplant van naaldbos. Door waterwinningen te verminderen of aan te passen, duinvalleien te plaggen, bos om te vormen en water beter vast te houden kan het grondwater worden aangevuld, zal de grondwaterstand stijgen en kunnen vochtafhankelijke plantensoorten zich weer verspreiden.

Bron: Toelichting Uitvoeringsregeling subsidie Water Noord-Holland 2013

In 2015 is de effectiviteit van de verdrogingsbestrijding onderzocht [5]. Daarbij zijn de volgende relevante conclusies getrokken:

- Het draagvlak is groot en de programmatische aanpak succesvol
- De natuurkwaliteit van de duinen is verbeterd
- De maatregelen in de duinen zijn effectief

⁸ ‘Draagvlak van onderop’ is het doorslaggevend argument geweest bij de toewijzing van de status van nationaal park.

⁹ Overigens: een adequaat monitorsysteem voor het meten van de ontwikkeling van de natuur richting habitattypen ontbreekt. Een nieuw systeem is in opbouw. Naar verwachting zal in 2019 natuurmetingen worden verricht in de duinen. Bron: Landschap Noord-Holland.

In het rapport uit 2015 wordt verder gemeld dat de mate van voortgang, de resultaten en de mate van doelbereik direct afhangt van de beschikbare capaciteiten en middelen van deze partijen. Waternet en PWN hebben daarbij de meeste ruimte en mogelijkheden. Ook Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Landschap Noord-Holland hebben een maximale, zij het lagere, inspanning geleverd naar vermogen en met inachtneming van de verschillende reorganisaties.

Alle betrokken partijen zijn het er over eens dat de aanpak van de duinen zijn vruchten begint af te werpen. In de duinen zijn zowel systeemingenrepen (het stoppen/aanpassen van de drinkwaterwinning) als lokale verbeteringsprojecten uitgevoerd. In de duinen langs de gehele Noord-Hollandse kust is de kwalitatieve ontwikkeling van de zgn 'natte' natuur als gevolg van de verdrogingsbestrijding nu duidelijk zichtbaar. Het gehele duingebied ontwikkelt zich voorspoedig. Er is sprake van een positieve trend. Een ruwe schatting leert dat grofweg 80 % van de benodigde inspanningen om de verdroging te bestrijden nu achter de rug zijn.

Bron: Evaluatie van de Uitvoeringsregeling subsidie Water Noord-Holland, gedeputeerde staten van Noord-Holland, december 2015.

Als algemene aanbeveling is destijds meegegeven om een speciale samenwerkingsstructuur op te richten voor het afstemmen van de integraliteit en financiering van de projecten en voor de benodigde vergunningverlening. Een dergelijke structuur is bij het NPZK reeds aanwezig.

In het navolgende schema is een overzicht gegeven van de 20 projecten die de verdroging bestrijden in de duinen. Volgens dit schema zijn er in het NPZK twee majeure projecten gerealiseerd waarvan de totale kosten meer dan 5 miljoen bedraagt. Alleen het project in de Schoorlse duinen heeft een vergelijkbare omvang in de kosten. Verder valt op dat van de 20 projecten vooral de projecten ten Zuiden van het Noordzeekanaal, inclusief de twee genoemde projecten, reeds gerealiseerd zijn. 7 van de 9 gerealiseerde projecten liggen hier. Er zijn geen projecten in voorbereiding (peildatum 1-1-2015).

Door het stopzetten van de drinkwaterwinning in Zuid-Kennemerland was er alle aanleiding om eerst een omvattend Masterplan Verdrogingsbestrijding op te stellen. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in majeure ingrepen in het duingebied. Een dergelijke aanleiding doet zich niet voor in de andere Noord-Hollandse duingebieden.

Projectenoverzicht Verdrogingsbestrijding in de Noord-Hollandse duinen										
			Projectkosten	opp. In ha	Organisatie	Is het project op 1-1-2015 al uitgevoerd?	Is het project op 1-1-2015 deels uitgevoerd (modules)?	Is het project in uitvoering? (peildatum 1-1-2015)	Is het (deel) project in voorbereiding?	Is het project vervallen?
Texel			1.553.000	36						
1 Texel										
	1.2	Grote Vallei, Eijerlandse duinen & Slufter	400.000	28+8	Staatsbosbeheer		Deels uitgevoerd met Waddenfonds			
Duinen			17.777.250	850 + pm						
2 Duinen Den Helder - Callantsoog										
	2.1	Noordduinen, Botgat en Zandpolder	900.000	37	Landschap Noord-Holland		Noordduinen en Botgat en Zandpolder I	Zandpolder II en III	Tamis	
3 Duinen Zwanenwater en Pettemerduinen: geen projecten		Geen projecten								
4 Abskolk, de Putten										
	4.1	Harger- en Pettemerpolder	1.281.087	20	Natuurmonumenten			de Putten		
5 Duinen Schoorl										
	5.1	Duinen Schoorl	2.700.000 (4.110.000)	90 (250)	Staatsbosbeheer		rijksbijdrage herstel bosbranden			
	5.2	Hargergat	161.227	3,6	Staatsbosbeheer					
6 Noord-Hollands Duinreservaat										
	6.1	Watervlak	1.800.000	30 (totaal 75)	PWN					archeologische waarden
	6.2	Buizerdvlak	49.723	25	PWN					
	6.3	Herstel duinvalleien NH Duinreservaat	327.833	22	PWN					
	6.4	Vernatting door terugdringen verhouding	79.827	80	PWN					
	6.5	Duinrand Bakkum	201.000 (291.000)	18	Landschap Noord-Holland		Bleumerweg/Zeerijdsdijkje	Schoonwatervallei		
	6.6	Duinrand Beverwijk	275.000 (525.000)	10	Landschap Noord-Holland					wegens aardkundige waarden
	6.7	Aerdenburg Boreel	370.000	8,5	PWN					wegens aardkundige waarden
7 Kennemerland-Zuid										
ind Klein Doornen	7.1	Noordwest Natuurkern Kennemerduinen	2.450.000	110	PWN					
	7.2	Bokkedoorns Spatelmeer	2.700.000	30 (totaal 200)	PWN					
	7.3	Huttenvlak Midden Herenduyn	55.000	pm	Natuurmonumenten					
	7.4	Aanpassing Boogkanaal	204.795	150	Waternet					
	7.5	Aanpassing Westerkanaal	3.100.000	15 (totaal 250)	Waternet					Vervangen door project Middenduyn
	7.5 B	Middenduyn				interreg gelden				
	7.6	Vernatting door terugdringen verhouding	375.000	150 (totaal 700)	Waternet	LIFE gelden				
	7.7	Kwelmilieu's Amsterdamse Waterleidingduinen		44	Landschap Noord-Holland	Onderdeel Alverna is vervallen vanwege pachtsituatie		1,1		Onderdeel Alverna is vervallen vanwege pachtsituatie

Bron: Evaluatie Uitvoeringsregeling Water, gedeputeerde staten december 2015

De conclusie die uit het onderdeel natuur getrokken kan worden is dat het samenwerkingsverband gezorgd heeft dat projecten, die voortvloeien uit provinciaal beleid, sneller en efficiënter tot uitvoer zijn gebracht. Dat het gaat om majeure en complexe projecten geeft hieraan een extra dimensie. Daarmee betaalt de samenwerking zich uit in efficiënter en dus goedkoper werken. Ook voor de komende projecten rond de PAS-maatregelen en Natura 2000 mag een dergelijk effect verwacht worden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 De effectiviteit van de subsidie

De jaarlijks verstrekte boekjaarsubsidie is een logisch gevolg van het provinciaal beleid en draagt direct bij aan de doelen van provincie zoals vastgelegd in de Agenda Groen 2013. Er is in de praktijk sprake van een aantoonbare meerwaarde van het nationaal park, vooral in de goede samenwerking tussen gemeenten en natuurbeheerders en bij de snelle uitvoering van de projecten. Ook is er sprake van een breed en noodzakelijk geacht draagvlak bij de betrokken partijen. De ondersteuning vanuit de provincie met subsidie en capaciteit wordt door de partijen zeer gewaardeerd en wordt als onmisbaar gezien.

Hoewel de boekjaarsubsidie aantoonbare meerwaarde heeft voor de samenwerking, is deze echter slechts ten dele effectief op de gestelde provinciale doelen voor het onderdeel 'Betrekken bij het Groen' uit de Agenda Groen 2013 rond voorlichting en educatie. De hoofdoorzaak zijn de beperkte middelen bij het nationaal park waardoor de voorgenomen activiteiten slechts ten dele en beperkt worden uitgevoerd.

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft in zijn beleidskaders vastgelegd dat het nationaal park het visitekaartje van de Noord-Hollandse natuur is. Daarbij spelen in uitvoerende zin de voorlichting en de educatie over het nationaal park een hoofdrol. Daarnaast is de goed lopende samenwerking met de 14 partijen die betrokken zijn een belangrijke doelstelling en meerwaarde van het nationaal park. De 'core business' van het werk van het nationaal park sluit naadloos aan op de provinciale ambities en doelen inzake 'het betrekken bij het groen'. Daarmee liggen beleid en uitvoering van provincie en nationaal park in elkaars verlengde. De provinciale subsidie is nuttig en vooral nodig. De subsidie is zowel voor de instandhouding van de organisatie als voor de uitvoering van de activiteiten van belang. Echter, de provinciale subsidie is desondanks een niet volledig effectief middel in het bereiken van de huidige doelen omtrent het visitekaartje van de Noord-Hollandse natuur. Dit komt door het niet volledig uitvoeren van de voorgenomen activiteiten vanwege geldtekort en capaciteitstekort. De kernactiviteiten van het nationaal park rond communicatie en educatie kunnen door de schaarse middelen niet volledig en voldoende professioneel worden uitgevoerd. Er is een communicatievisie vastgesteld die slechts ten dele kan worden uitgevoerd. Zo blijft het moderniseren van de communicatie richting mobiele toepassingen noodgedwongen deels achterwege, zijn de te gebruiken lespakketten onvoldoende op orde en worden veel van de activiteiten door vrijwilligers uitgevoerd zonder professionele begeleiding. Ook het benodigde relatiebeheer met de scholen komt onvoldoende van de grond. Daarnaast zijn tal van voorgenomen activiteiten, projecten en processen uit het Beheer en Ontwikkelplan door het Overlegorgaan geprioriteerd en vooralsnog noodgedwongen 'on hold' gezet. Schaarse middelen zijn de hoofdreden van deze verminderde effectiviteit. Zo is het plan om meer aandacht te besteden aan de cultuurhistorie van de duinen en de landgoederen 'on hold' gezet. Volgens ruwe schattingen is er een structureel tekort waarvan de hoogte afhankelijk van het na te streven ambitieniveau voor communicatie en educatie. Het provinciale standpunt uit 2013 dat nieuwe, extra middelen bij derden of bij de andere partners gevonden moeten worden, heeft tot nu toe niet concreet geresulteerd in extra middelen op structurele basis. Daartoe zijn wel inspanningen

gepleegd, maar de bezuinigingen in de afgelopen jaren hebben een rol gespeeld. Wel is er voor verschillende projecten extra geld beschikbaar gekomen, dankzij de inspanningen van het nationaal park en de partners.

Aanbeveling 1

Onderzoek de precieze omvang van het (jaarlijkse) tekort voor voorlichting en educatie en wat de mogelijkheden voor extra financiering en extra capaciteiten bij de partners is. Neem vervolgens, op basis van deze informatie en het brede perspectief een nader besluit over het al dan niet ophogen van de jaarlijkse financiële bijdrage cq van het subsidieplafond.

4.2 Het nut en de noodzaak van de subsidie

De jaarlijkse subsidie en ambtelijke ondersteuning vanuit de provincie is essentieel voor het (deels) financieren van de vaste kosten en de projectkosten van de uit te voeren activiteiten en draagt aantoonbaar bij aan de instandhouding van het nationaal park als organisatie. Door de jaarcyclus vindt men het lastig om meerjarig te plannen en zijn er extra administratieve lasten.

Aanbeveling 2

Biedt het nationaal park een meerjarig perspectief over de voortzetting van de provinciale ondersteuning .

4.3 Het draagvlak en de samenwerking binnen het nationaal park

De partijen zijn tevreden over de samenwerking op vrijwillige basis. Er is sprake van een breed draagvlak bij betrokken partijen en een aantoonbare meerwaarde, vooral in de goede samenwerking en snelle uitvoering van projecten.

Toelichting

Door de frequente contacten op reguliere basis zijn gemeenten en natuurbeheerders goed over elkaars activiteiten en ontwikkelingen geïnformeerd. De gemeenten over het voorgenomen natuurbeheer met bijbehorende projecten. En de natuurbeheerders over de gemeentelijke politiek, discussies en plannen. Dit resulteert onder meer in vlot lopende procedures en uitvoering van projecten. Ook in de toekomst verwacht men door deze constructie een vlotte samenwerking bij de PAS-maatregelen.

Aanbeveling 3

Verken de mogelijkheden van samenwerking tussen gemeenten en natuurbeheerders op vrijwillige basis in de andere Noord-Hollandse duingebieden. Het nationaal park kan tot voorbeeld strekken.

4.4 De stand van zaken van de uitvoering

In het verleden zijn spraakmakende projecten relatief vlot tot stand gekomen, zoals recent nog de drie natuurbruggen. De rol en betekenis van het nationaal park als projectenmachine is inmiddels afgenomen. Ook is sprake van een kwetsbare organisatie. Gelukkig is PWN een sterke partner en een constante factor.

Toelichting

Partijen zijn (zeer) tevreden over de in het verleden bereikte projecten en resultaten. Door een opstapeling van verschillende oorzaken is het nationaal park de afgelopen periode in moeilijke tijden beland (bezuinigingen, wisselingen en vacatures in de bezetting, beperkte uitvoeringscapaciteit, externe ontwikkelingen). Het algemene gevoel is dat er weer ruimte moet komen voor een nieuwe ronde van ambities en projecten. Er is daarbij onder meer sprake van een kwetsbare parkorganisatie met een groot aantal deelnemers die op één lijn moeten blijven. Het vele werk wordt in de praktijk door een beperkt aantal mensen gedaan. Bovendien wordt er groot beroep gedaan op de vrijwilligers. De betrokkenheid en de inzet zijn per partner sterk verschillend. De partijen zetten zich daarbij naar vermogen in. Hierin zit een zekere kwetsbaarheid en afbreukrisico die zich in de afgelopen periode al deels geopenbaard heeft door wisselingen in de bezetting. Recent zijn er vacatures ontstaan voor voorzitter en secretaris. Ook het tekort aan financiële middelen en capaciteit wordt als mogelijke oorzaak van deze kwetsbaarheid genoemd. Het nationaal park heeft daarbij goed zicht op de eigen tekortkomingen. Door de regelmatige onderlinge contacten en besprekingen is men goed op de hoogte van de problemen.

Aanbeveling 4

Ga in gesprek met het nationaal park over de vraag hoe zij geholpen kunnen worden bij het creëren van nieuw elan en nieuwe koers op termijn zodat het nationaal park weer de mogelijkheid heeft om spraakmakend te worden.

4.5 De samenwerking tussen provincie en nationaal park

Provinciale Staten hebben verder in de Agenda Groen 2013 vastgesteld dat de provinciale rol gericht is op het meer zelfstandig laten functioneren van de nationale parken. Uit de evaluatie blijkt dat de partners nu een te afstandelijke rol ervaren. Ook wordt de noodzakelijke schakel tussen provincie en nationaal park gemist.

Toelichting

Provinciale Staten hebben in de Agenda Groen vastgesteld dat de provinciale rol gericht is op het meer zelfstandig laten functioneren van de nationale parken. Dit heeft geresulteerd in een andere opstelling van de provincie. Er is wel een actieve ondersteunende houding maar geen actieve beleidsmatige en bestuurlijke rol meer vanuit de provincie. De provincie is ambtelijk vertegenwoordigd in het Overlegorgaan en op operationeel niveau betrokken door middel van ambtelijke ondersteuning in uitvoerende zin van het Overlegorgaan en Adviesraad. Het niet beleidsmatig betrokken zijn resulteert echter in onbedoelde neveneffecten, waarbij het nationaal park onvoldoende betrokken is bij de externe ontwikkelingen die van invloed zijn op het nationaal park, zoals bij de mogelijke schaalvergroting, de MRA discussies, de binnenduinrand en de toeristische ontwikkelingen en recent bij het project Buitenpoorten. In het geval van de verkenning naar mogelijke schaalvergroting neemt het nationaal park zelf initiatief, terwijl dat meer een 'natuurlijke' rol voor de provincie in bestuurlijke en regionale zin lijkt te zijn. De organisatie van het nationaal park is van nature primair op de onderlinge samenwerking gericht en niet op de externe ontwikkelingen. Ook vindt het nationaal park onvoldoende zijn weg binnen de provinciale organisatie. Dat kan leiden tot 'dubbel' werk (recreatie onderzoek), gemiste kansen (subsidie mogelijkheden) of ontbreken van draagvlak voor nieuwe ideeën.

Aanbeveling 5

Beleidsmatige betrokkenheid van de provincie bij het nationaal park wordt belangrijk gevonden. De verleende ondersteuning wordt zeer gewaardeerd. Met name voor de bestuurlijke, beleidsmatige en regionale aspecten wordt de provinciale rol gemist. Maak het nationaal park duidelijk 'dat de deur altijd open staat'. Ga in breder verband in gesprek met het park hoe zij geholpen kunnen worden bij een nieuw elan en nieuwe koers. Optimaliseer daarbij de provinciale rol in structurele zin en toon ook bestuurlijke betrokkenheid en waardering.

Aanbeveling 6

Het nationaal park ervaart een aantal concrete knelpunten. Zo is er onzekerheid over de schaalvergroting, de te ontvangen jaarlijkse subsidie, de positie in MRA-verband en de zorgen over de recreatiedruk op de duinen. Ga ook hierover in breder verband in gesprek om deze knelpunten te bespreken en zo mogelijk tot een oplossing te brengen.

4.6 De benchmark

De toegevoegde waarde van het nationaal park zit niet in het meer bezoekers aantrekken en het is ook geen stempel voor hogere natuurwaarden gebleken. De toegevoegde waarde zit vooral in de betere samenwerking die vrijwillig is en van onderop tot stand is gekomen. Daarmee wordt 'dubbel' werk en versnippering voorkomen en verloopt de uitvoering sneller en beter. Zie verder aanbeveling 3.

Gebruikte bronnen

- 1 Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur, september 2011
- 2 Agenda Groen, vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Holland, maart 2013
- 3 Beheer- en Ontwikkelplan 2014-2024, Overlegorgaan Nationaal Park Zuid-Kennemerland, juni 2014
- 4 Provinciale jaarbegroting 2018 (concept)
- 5 Evaluatie van de Uitvoeringsregeling Water, Gedeputeerde Staten december 2015
- 6 <http://www.np-zuidkennemerland.nl>, <http://www.nationaalpark.nl/>, <https://www.noord-holland.nl/> www.nationaleparkenwereldklasse.nl www.wur.nl/nl/nieuws/Nationale-parken-zijn-op-zoek-naar-nieuwe-wegen-.htm
- 7 Bezoekersonderzoek natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland 2016, NBTC-NIPO, in opdracht van de provincie Noord-Holland

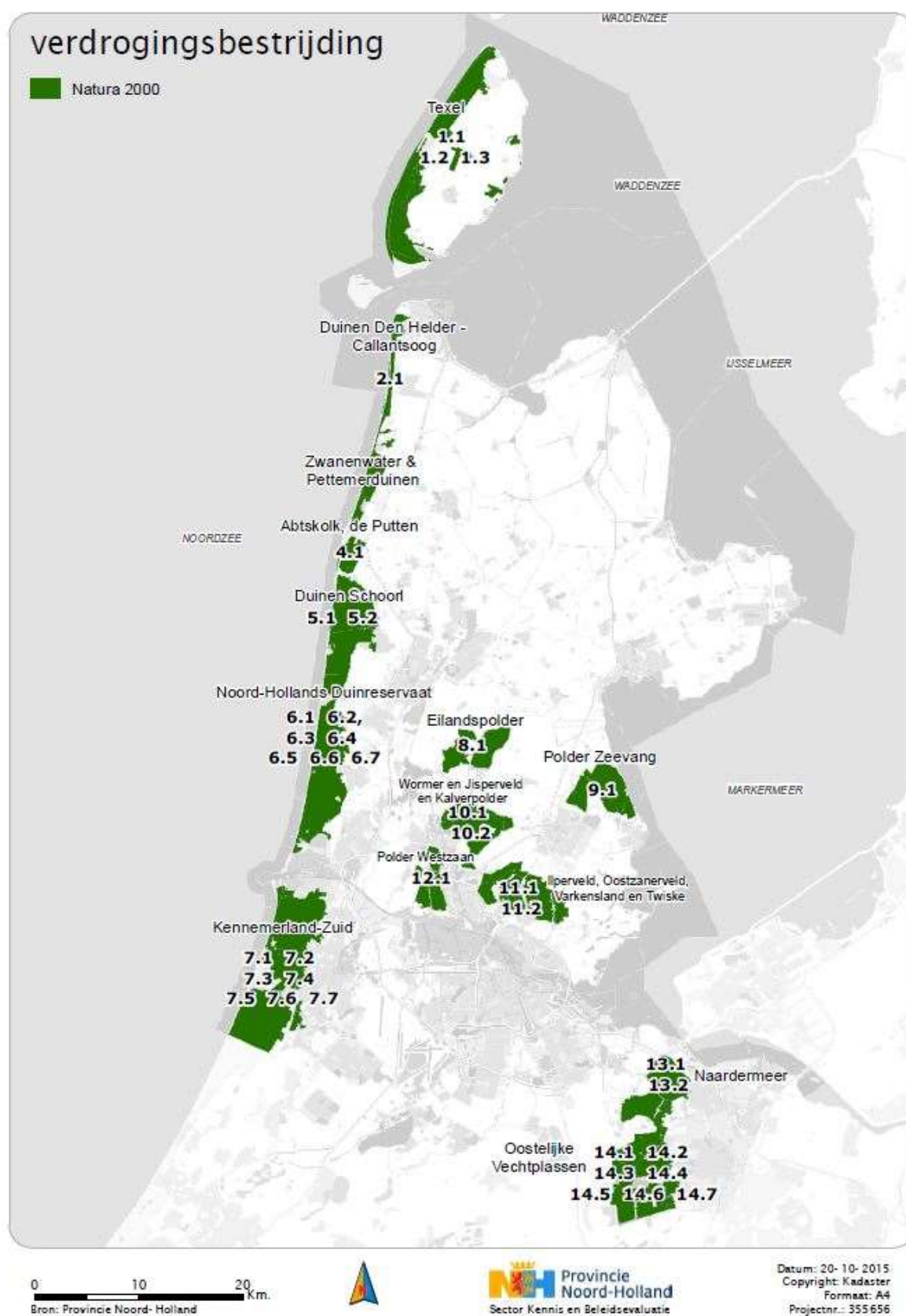
Bijlage 1 Interviews

1. Dhr. H. Schiphorst, landelijk coördinator Samenwerkingsverband Nationale Parken
2. Mevr. A. Emmens-Knol, Voorzitter
3. Mevr. A. Smeding, Secretaris
4. Mevr. S van Wesemael, PWN
5. Mevr. M. Ralling, IVN
6. Mevr. T. Olivier, gemeente Velsen
7. Mevr. I. Storm, gemeente Bloemendaal
8. Dhr. G. Biermann, provincie Noord-Holland
9. Dhr. M. Lubbers, provincie Noord-Holland
10. Dhr. M. Janssen, Stichting Duinbehoud
11. Mevr. E. ten Hag, provincie Noord-Holland
12. Mevr. K. Lever, provincie Noord-Holland

Bijlage 2 beheerders Noord-Hollandse duingebieden

Bijlage 3 Uitvoeringsprojecten verdrogingsbestrijding

1.2 Texel, Grote vallei, Eijerlandse duinen & Slufter (Staatsbosbeheer)

De Grote Vallei in de Eijerlandse duinen is de laatste decennia verdroogd door ontwatering voor de agrarische enclaves en door toename van struweel en bos. De agrarische gronden zijn intussen pachtvrij. Greppels worden gedempt, bouwvoren worden geplagd en struweel wordt verwijderd. Ook wordt de dijk tussen de zilte Slufter en zoete Eijerlandse duinen verwijderd. Het oppervlak vochtige duinvalleivegetaties wordt vergroot en de zoet-zout gradiënt tussen Slufter en Eijerlandse duinen wordt hersteld.

2.1 Noordduinen, Botgat en Zandpolder (Landschap Noord-Holland)

De duinen en de aangrenzende binnenduintrand worden gedraineerd voor landbouwkundig gebruik. Na verandering van de bestemming wordt de drainage verwijderd, het peilbeheer aangepast aan de natuurlijke omstandigheden en worden voedselrijke bouwvoren geplagd. De grondwaterstand in het duingebied stijgt en vochtige duinvalleien worden hersteld. Aan de duintrand ontstaan orchideeënrijke schraallandvegetaties die de verbindende schakel vormen tussen de Noordduinen en het meer landinwaarts gelegen Nollenland van Abbesteede.

4.1 Harger-en Pettemerpolder (Natuurmonumenten)

In de Harger- en Pettemerpolder liggen gevarieerde levensgemeenschappen van brak water afgewisseld door nat zilt grasland, kwelderachtige begroeiingen en graslanden met brakke vegetaties. Door terreinen te plaggen, water beter vast te houden en het natuurreservaat de Putten te baggeren verbeteren de omstandigheden voor kritische soorten zoals spiraalruppia in open water en aardbeiklaver en selderij in brakke graslanden.

5.1 Duinen Schoorl (Staatsbosbeheer)

De Schoorlse duinen zijn de breedste en hoogste duinen van Nederland waardoor het grondwater hoog kan opbollen. In het verleden kende het gebied grote oppervlakten botanisch zeer goed ontwikkelde natte en vochtige duinvalleien. De afgelopen eeuw is de grondwaterstand sterk gedaald door aanplant van dennenbos en kustafslag. Van de vochtige valleien is nog maar een fractie over. Door op twee plaatsen in totaal 117 ha dennenbos te verwijderen neemt de aanvulling van het grondwater en het areaal vochtig duingebied toe.

5.2 Hargergat (Staatsbosbeheer)

Het Hargergat is een oude zandafgraving waar voedselarm kwelwater aan de oppervlakte komt. Het gebied kent een afwisseling van droog voedselarm grasland en vochtig grasland. Door de voedselrijke bovenlaag van hooilanden te plaggen, greppels en duinrellen te herprofilen en water op te stuwen wordt de verdroging van het gebied bestreden. In het water kan klimopwaterranonkel zich uitbreiden en op de percelen ontstaan schrale soortenrijke dotterbloemgraslanden.

6.1 Watervlak NHD (PWN)

Het Watervlak ligt in het Noordhollands Duinreservaat tussen Heemskerk en Castricum. Midden in het gebied ligt een zweefvliegveld. Oorspronkelijk was het een vlakte met veel water maar door verschillende oorzaken is het gebied nu een droog en verruigd duingebied met beperkte natuurwaarden. Door vermindering van natuurlijke duinwaterwinning is de grondwaterstand weliswaar gestegen maar ecologische potenties worden nog niet volledig benut. Door vegetatie te verwijderen en te plaggen kunnen de oorspronkelijke condities worden hersteld. Soorten die nu nog maar sporadisch voorkomen, zoals waterpunge of soorten die ontbreken, zoals vleeskleurige orchis, krijgen dan in de toekomst meer kansen.

6.2 Buizerdvlak, dynamisch duinbeheer (PWN)

In het Noord-Hollands Duinreservaat ligt ten westen van het fietspad tussen Bergen aan Zee en Schoorl aan Zee een schildduin. Door circa 5 hectare begroeiing op de loefzijde te verwijderen zal het

schildduin in beweging komen. De verwachting is dat de westelijk gelegen duinvalleien langzaam groter worden en door verstuing worden uitgeblazen tot op het grondwater. Tevens zal de hoeveelheid water die ten goede komt aan het grondwater toenemen, omdat de verdamping van open zand minder is dan van begroeid duin en dennenbos.

6.3 NHD, herstel duinvalleien PWN

In het Noordhollands Duinreservaat is in de jaren '90 van de vorige eeuw de grondwaterwinning verminderd. Hierdoor is de grondwaterstand gestegen. Door de humusrijke bovengrond af te plaggen wordt het maaiveld verlaagd én wordt een goede uitgangssituatie gecreëerd voor kenmerkende soorten van schrale natte en vochtige duinvalleien. In een gebied van circa 20 hectare worden de ecologische potenties benut.

6.4 Vernatting door terugdringen verhouting (PWN)

Een groot deel van het open duingebied is in de afgelopen decennia dichtgegroeid met grassen, struiken en bomen. Dit heeft geleid tot een afname van de biodiversiteit en tot een vermindering van de grondwateraanvulling. Op grond van de Castricumse lysimeter gegevens bedraagt de nuttige neerslag op onbegroeid duin 76%; struweel 43%; loofbos 38% en dennenbos 18%. Door verwijdering van struweel in een gebied van circa 100 hectare kan er meer regenwater infiltreren en kan de gevarieerde vegetatie van een meer open duingebied met nattere en drogere stukken zich herstellen. Door beheer in de vorm van begrazing wordt daarna voorkomen dat het gebied weer dichtgroeit.

6.5 Duinrand Bakkum (Landschap Noord-Holland)

Bij het Zeerijdsdijkje ligt 18 hectare recent aangekochte landbouwpercelen. Door het plaatsen van een stuw in een duinrel in dit gebied en door het aanpassen van het profiel van deze waterloop kan het water uit de duinen beter worden vastgehouden. In combinatie daarmee kan door het verwijderen van de voedselrijke toplaag van de voormalige landbouwpercelen het kwelwater tot in de wortels van de planten doordringen. Er kunnen orchidee rijke hooilanden ontstaan en het duizendguldenkruid kan zich uitbreiden.

6.6 Duinrand Beverwijk (Landschap Noord-Holland)

In de duinrand bij Beverwijk bevindt zich een voormalig volkstuintencomplex en graslandgebied dat wordt doorsneden door de Scheijbeek. Het is bekend dat de waterstanden vroeger in het gebied veel hoger waren. Op de fortgrachten van de lunetten leerden de mensen schaatsen, terwijl ze nu merendeels droogstaan. Natuurwaarden kunnen zich hier door een tweetal maatregelen ontwikkelen. Door opstuwen van water en profilering van oevers kan kwelwater worden vastgehouden en benut en kunnen soorten als waterviolier en beekpunge zich uitbreiden. En door plaggen van weilanden wordt de voedselrijke bovenlaag verwijderd, wordt de bodem vochtiger en kunnen dotterbloemvegetaties en kwelgraslanden ontstaan.

6.7 Aardenburg/Boreel (PWN)

Aan de rand van het Heemskerkerduin bevindt zich het Land van Aardenburg en Boreel. Dit voormalig landbouwgebied is diep ontwaterd. Door drainerende sloten af te dammen en het maaiveld te verlagen wordt het ecohydrologisch systeem hersteld en ontstaan hier weer vochtige duinvalleien.

7.1 Noordwest Natuurkern (PWN)

Het noordwestelijk deel van de Kennemerduinen is dichtgegroeid met struweel en de duinen zijn verstevigd met een zanddijk. Natuurlijke dynamische processen worden hierdoor geblokkeerd. Door de zanddijk en vegetatie te verwijderen kan het oorspronkelijke systeem zich herstellen. Het duinzand kan weer verstuing. Door de windwerking ontstaan er paraboolduinen en vochtige

duinvalleien met pioniervegetaties en krijgt het gebied weer haar oorspronkelijke variatie in flora en fauna.

7.2 Bokkedoorns-Spartelmeer (PWN)

In het Nationaal Park Zuid-Kennemerland is in 2002 de grondwaterwinning beëindigd. In het hele duingebied is de grondwaterstand gestegen maar omdat valleien in het verleden zijn bemest voor de aardappelteelt en zijn dichtgegroeid met struweel zijn hier aanvullende maatregelen nodig. Door struweel te verwijderen en de bouwvoor te plaggen kunnen de oorspronkelijk omstandigheden – vochtige valleien met schrale bodems – zich herstellen in een gebied van ongeveer 200 hectare. Karakteristieke plantensoorten als parnassia kunnen zich uitbreiden.

7.3 Huttenvlak Midden Herenduin (Natuurmonumenten)

Het Huttenvlak is een uitgestrekte uitblazingsvallei die is dichtgegroeid met duindoorn. De grondwaterstand is er gestegen na stopzetten van de grondwaterwinning in de Kennemerduinen. Door het duindoornstruweel te verwijderen en de bodem te plaggen kan verstuing weer op gang komen en kunnen zich vochtige duinvalleien met pioniervegetaties ontwikkelen.

7.4 Aanpassing Boogkanaal (Waternet)

Het Boogkanaal is een steil ingesneden winkanaal in het noordelijk deel van de Amsterdamse waterleidingduinen. Door het struweel te verwijderen en de oever te verflauwen ontstaat een vochtige valleivegetatie met duinrelachtige milieus. Er wordt een dam aangelegd waardoor aan het eind van het kanaal een kwelplas kan ontstaan met een 50 cm verhoogd peil.

7.5 Aanpassing Westerkanaal (Waternet)

Het Westerkanaal is het meest westelijk gelegen waterwin- en transportkanaal in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Het heeft op dit moment een hoofdfunctie in de afvoer van gewonnen water naar de Oranjekom. Hiervoor wordt een relatief laag waterpeil gehandhaafd waardoor duinvalleien in de Zeeduin, de strook tussen het Westerkanaal en de Noordzee zijn verdroogd. Door aanpassing in het winsysteem kan de grondwaterstand in dit gebied weer stijgen en kunnen ecologische potenties worden benut. Soorten van vochtige duinhabitats, zoals knobbies en rond wintergroen die nu nog maar sporadisch voorkomen of ontbreken krijgen in de toekomst meer kansen.

7.6 Vernatting door terugdringen verhouding (Waternet)

In de Amsterdamse Waterleidingduinen is sinds eind jaren '80 is een proces gaande van het snel dichtgroeien van het open duin met struweel en bos. Dit dichtgroeien is een gevolg van stikstofrijke neerslag en het verdwijnen van konijnenvraat door de ziekte VHS. Het dichtgroeien van het duin leidt enerzijds tot vermindering van biodiversiteit en anderzijds tot verdroging omdat de hoeveelheid neerslag die in de bodem zakt in dicht begroeid gebied veel minder is dan in open of licht begroeid duin. Door struweel en bos te verwijderen zal de biodiversiteit toenemen en zal het grondwater weer meer worden aangevuld met regenwater.

7.7 Ontwikkeling kwelmilieus rand Amsterdamse Waterleidingduinen (Landschap Noord-Holland)

De binnenduintrand van de Amsterdamse Waterleiding Duinen (AWD) bestaat uit een aaneenschakeling van strandvlakten en strandwallen. De graslanden in dit gebied staan onder invloed van boezemwater met een slechte kwaliteit. Door het aanpassen van de waterhuishouding kan het toestromend kwelwater uit de duinen worden vastgehouden, kunnen grondwaterstanden stijgen en kan de inlaat van boezemwater worden verminderd. De oorspronkelijke hydrologische relatie tussen duinen en duintrandgebieden wordt hersteld en vegetaties die behoren tot de knobbies associatie en het dotterverbond kunnen zich uitbreiden.

Bijlage 4 Samenstelling interne begeleidingsgroep

1. Koosje Lever BU/BG
2. Astrid Smeding BEL/SB
3. Micha Lubbers BEL/GRN
4. Edwin Engelman BEL/GRN

Bijlage 5 Samenstelling Overlegorgaan en Adviescommissie

Overleg Orgaan Nationaal Park Zuid-Kennemerland	
Organisatie	Vertegenwoordiger
Voorzitter Overleg Orgaan	Mw. A. Emmens-Knol
Provincie Noord-Holland, secretaris	Mw. A. Smeding
Provincie Noord-Holland	Gedeputeerde natuur ambtelijke vervanger mw. E. ten Hag
IVN Noord-Holland	Mw. P. Schut
PWN	Mw. S van Wesemael
Natuurmonumenten	Dhr. A. Pander
Staatsbosbeheer	Mw. R. Tienkamp
Gemeente Haarlem	Mw C. Sikkema
Gemeente Bloemendaal	Dhr. R. Kruiswijk
Gemeente Zandvoort	Dhr. G. Toonen
Gemeente Velsen	Mw. A. Baerveldt
Landgoed Duin & Kruidberg	Dhr. R. Hoogstra

Adviescommissie Nationaal Park Zuid-Kennemerland	
Organisatie	Vertegenwoordiger
Bezoekerscentrum De Kennemerduinen	Mevr. M. Slot
IVN Consulentschap Zuid-Holland	Mevr. M. Ralling
NM Natuurmonumenten Beheereenheid Noord-Holland Midden	Mevr. J.W. van der Vegte
SBB Staatsbosbeheer	Dhr. J. Assema
PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	Dhr. N. Spaarkogel
PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	Mevr. M. Kuipers
Stichting Duinbehoud	Dhr. M.P.J.M. Janssen
Pieter Vermeulen Museum	Mevr. H. Brouwer
Stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk	Dhr. D.H. Vonk
Gemeente Bloemendaal	Mevr. I. Storm
Gemeente Zandvoort	dhr. A. van der Marel
Gemeente Velsen	Mevr. T. Olivier
Gemeente Haarlem	Mevr. L. Meuleman
Provincie Noord-Holland	Mevr. A. Smeding

Bijlage 6 Stand van zaken Beheer en Ontwikkelplan 2014-2024

Bijlage 4 Stand van zaken activiteiten Beheer- en ontwikkelplan Nationaal Park Zuid-Kennemerland 2013-2016

In de tabellen op de volgende pagina's zijn per thema alle projecten, processen en werksafspraken opgenomen. Voor elke actie is voor zover mogelijk aangegeven welke partij trekker is, wanneer de actie voorzien is en of de actie wel of geen prioriteit heeft. Indien de kosten al bekend zijn, zijn ook deze vermeld.

De letters in de laatste kolom hebben de volgende betekenis:

- Pj: Project
- Ps: Proces
- R: Regulier werk
- R+: Regulier werk met afspraken over geld
- Acties die met twee sterretjes zijn aangeduid (**) vinden (tevens) plaats in het kader van Natura2000 en PAS.

De laatste vier kolommen geven de stand van zaken van de voortgang aan:

- In uitvoering
- Afgerond
- Willen wel
- Niet uitgevoerd

[illegible]

Beleidskeuze 3: Cultuurhistorie beschermd en beleefbaar						Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016				
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
3.1	Opstellen parkbreed plan cultuurhistorie met uitvoeringsprogramma	Secr				Pj				
3.2	Ontwikkelen diensten en communicatie- en educatieproducten	wisselend /coörd C&E			x	Pj				
3.3	Samenwerken met aanbieders van cultuur(historie) in de regio	wisselend	geen			Ps				
3.4	Projecten en maatregelen voortkomend uit Masterplan Elswout	SBB		v.a. 2015	x	Pj				
Beleidskeuze 4: Rustige recreatievormen en Duurzaam Toerisme						Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016				
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
4.1	Opstellen Strategie- en Actieplan Duurzaam Toerisme	Secr		v.a. 2014	X	Pj				
4.2	Duurzaam Toerisme	Secr				Pj				
4.3	Gastvrijheid doe je samen	IVN		2014 e.v.	X	Pj				
4.4	Speelnatuur	IVN/PWN/NM/SBB				Pj				
4.5	Beter faciliteren gehandicapten	IVN		2015	x	Pj				
4.6	Actieplan Beter faciliteren (buitenlandse) toeristen	Secr	geen		X	Pj				
4.7	Uitvoeren actieplan: Ontwikkelen toeristische producten	BC				Pj				
4.8	Opknappen en herinrichten enkele entrees	NM				Pj				
4.9	Herinrichten ingang Koevlak, incl. bereikbaarheid Middenduin	PWN		2015	X					
4.10	Maatregelen verminderen onderlinge hinder	PWN/NM/SBB				Pj				
4.11	Opstellen gezamenlijk beleid voor evenementen	BC/PWN/NM/SBB/IVN	geen		X	R				
4.12	Opstellen gezamenlijk beleid voor activiteiten	BC/PWN/NM/SBB/IVN	geen		x	R				
4.13	Jaarlijkse afstemming evenementen- en activiteitenkalender	IVN	geen		X	R				
4.14	Opstellen gezamenlijk beleid voor nieuwe recreatievormen	PWN/NM/SBB	geen			R				
4.15	Samenwerken aan toezicht	PWN/NM/SBB/gem	geen			R				
Beleidskeuze 5: Bereikbaarheid en Bebording						Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016				
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
5.1	Bewegwijzering naar Bezoekerscentrum	BC		2014	X	Pj				
5.2	Bewegwijzering alle entrees NPZK	gemeenten			x	Pj				
5.3	Realisatie nieuwe informatiemeubels	IVN/PWN/NM/SBB		2014 e.v.	X	Pj				
5.4	Heldere communicatie bereikbaarheid	nader te bepalen	geen		X	R				
Beleidskeuze 6: Beheren en profileren als eenheid										

Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
6.1	Harmonisering regelgeving	beheerders	geen			R				
6.2	Consequent toepassen duobranding	IVN ism nader te bepalen	geen	doorlopend	X	R				
Beleidskeuze 7: Goede externe zonering en verbindingen							Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016			
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
7.1	Samenwerken aan recreatiezonering	nader te bepalen	geen		X	Ps				
7.2	Ontsnippen Noordzeekanaal	nader te bepalen				Pj				
7.3	Verbinding NPZK met landgoederen Velsen, Burg. Rijkenspark	nader te bepalen				Pj				
7.4	Verbinding NPZK met Spaarnwoude	nader te bepalen				Pj				
7.5	Verbinding NPZK en Brouwersvaart	nader te bepalen				Pj				
7.6	Verbinding NPZK en Westelijk Tuinbouwgebied	nader te bepalen				Pj				
Beleidskeuze 8: Intensieve, open en tweezijdige communicatie							Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016			
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
8.1	Opstellen jaarplannen communicatie met extra aandacht aan uitwerken 'NPZK als ontvanger'	IVN	Rijks gelden	doorlopend	X	R+				
8.2	Uitvoeren jaarplannen communicatie	IVN	Rijks gelden	doorlopend	x	R+				
8.3	Vernieuwing communicatieproducten	IVN	Rijks gelden	2014 e.v.	X	Pj				
8.4	Viering 20-jarig bestaan NPZK in 2015	nader te bepalen		2014-2015	X	Pj				
8.5	Samenwerken externe communicatie	beheerders	geen	doorlopend		R				
Beleidskeuze 9: Natuur- en milieueducatie							Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016			
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
9.1	Bezoekerscentrum: ontvangst- en informatiecentrum NPZK	BC	40.000,-/jaar		X	R+				
9.2	Educatie natuur en duurzaamheid	BC/IVN			X	Pj				
9.3	Realisatie informatiepunt aan noordzijde van het Park	NM/Velsen		2014	X	Pj				
9.4	Samenwerking met andere aanbieders van nme in de regio	IVN	geen		X	Ps				
9.5	Kwaliteitszorg en vernieuwing educatieaanbod	BC/IVN		2014 e.v.	X	Pj				
9.6	Kwaliteitszorg en vernieuwing recreatieaanbod	BC/IVN		doorlopend	x	PJ				

Beleidskeuze 10: Onderzoek en monitoring							Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016			
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
10.1	Samenwerken aan onderzoek	Secr.	geen			R				
10.2	Communicatie onderzoeksresultaten	IVN/PWN/NM/SBB/..	geen		X	R				
10.3	Inzetten schaapskudde	PWN	geen		X	Pj				
10.4	Klimaatadaptatie	beheerders	geen			Pj				
10.5	Onderzoek wandelverbinding tussen deelgebieden	Secr.	geen			Pj				
10.6	Signalerend natuuronderzoek	beheerders				Pj				
10.7	Recreatieonderzoek	Secr.				Pj				
10.8	Monitoren geluidsoverlast tbv natuurbeleving	p.m.				Pj				
10.9	Evaluerend natuuronderzoek	beheerders				Pj				
10.10	Onderzoek t.b.v. beleidsplan cultuurhistorie	Secr.				Pj				
10.11	Onderzoek Duurzaam Toerisme in het kader van ECST	Secr.			X	Pj's				
10.12	Monitoring communicatieproducten/-activiteiten	IVN				Pj				
10.13	Monitoring educatieproducten/-activiteiten	IVN				Pj				
Beleidskeuze 11: Actief vrijwilligersbeleid							Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016			
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
11.1	Afstemming vrijwilligersbeleid	wisselend	geen		X	R				
11.2	Werven, professionaliseren en begeleiden vrijwilligers	wisselend			X	Pj				

Beleidskeuze 12: Samenwerking burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties							Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016			
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
12.1	Opstellen strategieplan om tot meer samenwerking te komen	Secr.	geen	2014	X	Pj				
12.2	Uitvoeren strategieplan samenwerking	p.m				Pj				
12.3	Onderzoek naar draagvlakverbreding en verdienmodel	Secr.		2014 - 2015	X	Pj				
Beleidskeuze 13: Slagvaardige organisatie en financiën op orde							Uitgevoerde activiteiten 2013 - 2016			
Projectnr.	Project	Trekker	Uitvoeringskosten	Planning	Prio	Type actie*	In uitvoering	afgerond	Willen wel	Niet uitgevoerd
13.1	Opstellen reglement organisatie	Secr.	geen		X	Pj				
13.2	Opstellen meerjarenbegrotingen	Secr.	geen		X	R				
13.3	Opnemen BOP in beleidsplannen NP-partners	nader te bepalen	geen	2014	X	Pj				
13.4	Onderhouden overlegstructuur NPZK	Secr.		doorlopend	X	R+				
13.5	Samenwerken in nationaal en Europees verband	Secr.		doorlopend	X	R+				

